TÜRKİYE İŞ KURUMU

2021 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI RAPORU

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR LİSTESİ ..... İİ

GRAFİKLER LİSTESİ ..... İİİ

KISALTMALAR ..... İV

GİRİŞ 1

TEMEL BULGULAR 3

2021 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI TÜRKİYE SONUÇLARI 8

1.AMAÇ ve YÖNTEM 8

2.İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 13

2.1. İşyeri Verileri 13

2.2.Mevcut İstihdam Verileri 27

3.AÇIK İŞLER 31

4.ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 51

5.GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 58

6.İŞGÜCÜ PİYASASINA GÜNCEL BAKIŞ 62

KAYNAKÇA 71

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2021) ... 10
Tablo 2: Sektörlere ve Büyüklüklerine Göre İşyeri Sayıları ... 13
Tablo 3: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyeri Oranı (%) ... 15
Tablo 4: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Oranı (%) ... 16
Tablo 5: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapan İşyeri Oranı (%) ... 17
Tablo 6: Sektörlere Göre Part-Time Çalışma Yapan İşyeri Oranı (%) ... 19
Tablo 7: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulaması Olan İşyeri Oranı (%) ... 20
Tablo 8: Sektörlere Göre Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) ... 21
Tablo 9: Yatırım Yapmayı Planlayan İşyerlerinin Yatırım Türüne Göre Dağılımı (%) ... 22
Tablo 10: Sektörlere Göre İstihdam Durumu ... 27
Tablo 11: Sektörlere ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İş Sayısı ... 34
Tablo 12: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi (%) ... 37
Tablo 13: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları ... 42
Tablo 14: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerine Göre Arama Kanalları (%) ... 45
Tablo 15: Meslek Gruplarına Göre Açık İş ve İşsiz Dağılımı (%) ... 46
Tablo 16: Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması ... 47
Tablo 17: Eğitim Durumuna Göre En Fazla Açık İş Olan Meslekler ... 48
Tablo 18: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 52
Tablo 19: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı ... 53
Tablo 20: Eleman Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler (%) ... 54
Tablo 21: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Güçlük Çekilme Nedenleri ... 56
Tablo 22: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi (%) ... 58
Tablo 23: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri(%) ... 59
Tablo 24: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler ... 60
Tablo 25: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (%) ... 63
Tablo 26: Geleceğin Meslekleri ... 65
Tablo 27: Sektörlere Göre COVID-19'un İşveren Açısından İşgücü Piyasasına Etkisi ... 68
Tablo 28: Sektörlere Göre İşverenlerinin Normalleşme Öngörüsü ... 69

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: İşyeri Büyüklüklerine Göre Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%) 21
Grafik 2: Yıllar İtibari İle İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Oranları (10+) 23
Grafik 3: İşyeri Büyüklüğüne ve Yıllara Göre İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Oranları 24
Grafik 4: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları (2+) 24
Grafik 5: 2+ İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumu (%) 26
Grafik 6: İşyeri Büyüklüklerine Göre İşyeri ve Çalışan Sayıları 28
Grafik 7: İstihdamın İşyeri Büyüklükleri ve Cinsiyete Göre Dağılımı 29
Grafik 8: Sektörlere Göre Çalışanların Yüzde Dağılımı 29
Grafik 9: İşyeri Büyüklüğüne Göre Açık İş Bulunan İşyeri Oranları 32
Grafik 10: Sektörlere ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İşi Olan İşyeri Oranı (%)Kaynak: İPA 2021 33
Grafik 11: Açık İş Oranı (2020-2021) 35
Grafik 12: Sektörlere Göre Açık İş Oranları(%) 36
Grafik 13: İşyeri Büyüklüğüne Göre Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 37
Grafik 14: Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler 39
Grafik 15: Yıllar İtibariyle Açık İşlerde İŞKUR'un Arama Kanalı Olarak Kullanılması (10+) 40
Grafik 16: Yıllar İtibariyle Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (10+ %) 41
Grafik 17: Açık İşlerde Arama Kanalları Bakımından Birliktelik Analizi 44
Grafik 18: Açık İş Oranı İl Dağılımı (20+) 50
Grafik 19: İşyeri Büyüklüğüne Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 51
Grafik 20: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı (%) 55
Grafik 21: Bölgesel Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (İBBS Düzey 1)(20+) 57
Grafik 22: İllere Göre Net İstihdam Değişimi (20+ İstihdamlı işyerleri) 61
Grafik 23: İşverenlerin İstihdam Beklentileri 62
Grafik 24. Geleceğin Meslekleri 64
Grafik 25: COVID-19' un İşveren Açısından Piyasaya Etkisi 66
Grafik 26: Son 2 Yılda 10+ İşverenlerin COVID-19'dan Etkilenme Oranları 67
Grafik 27: İşverenlerinin Normalleşme Öngörüsü 69

KISALTMALAR

Kısaltma	Açıklaması
ISCO	International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
İPA	İşgücü Piyasası Araştırması
NACE	European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması)
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslek
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

GİRİŞ

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 617'nci maddesinin b fıkrası uyarınca; *"İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayımlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve bu Kurulun çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak."* görevlerini ifa etmektedir. Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırma Raporu işgücü piyasasının eğilimlerine ışık tutmak üzere gerçekleştirilen araştırma sonuçlarını içermektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması (İPA), işgücü piyasasının talep yapısına yönelik olarak 2007 yılından itibaren periyodik olarak yürütülen bir çalışmadır. Araştırma, iş ve meslek danışmanlarımız tarafından yüz yüze görüşme yöntemi ile işverenlere işyerlerinde işyeri bilgi formu uygulanması suretiyle gerçekleştirilmekte iken son iki yıldır dünyada ve ülkemizde yaşanan pandemi nedeniyle, Kurumumuz tarafından alınan tedbirlere istinaden hibrit yöntem uygulanmıştır. Bu minvalde İl Müdürlüklerimiz, muhtelif yöntemler içerisinden (yüz yüze, telefon, elektronik posta vb) ilin yapısına en uygun olan/olanları belirlemişlerdir.

2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması'nın saha çalışması, 22 Mart ile 30 Nisan tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Pandemi nedeniyle bir önceki yıl çalışma kapsamı dışına alınan 2-9 istihdamlı işyerleri bu yıl araştırmaya dahil edilmiştir. Bu nedenle araştırma raporunda genel olarak verilen bilgilerle 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri kastedilmekte iken bir önceki yılla yapılan karşılaştırmalarda 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine atıfta bulunulmaktadır. Rapor değerlendirilirken bu hususun göz önüne alınması gerekmektedir. Araştırma kapsamında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından seçilen örneklem listesinde kayıtlı bulunan 2-9, 10-19 ve 20+ istihdamlı 74 bin 417 adet işyeri bulunmaktadır. Araştırma kapsamında 2-9 çalışana sahip işyerleri ile 10-19 çalışana sahip işyerleri (Ardahan, Bayburt, Kars, Gümüşhane, Kilis, Hakkari ve Tunceli illerindekiler hariç) için Türkiye geneli sonuç verecek örnekleme yöntemi kullanılmış iken 20 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri için hem Türkiye geneli hem de il düzeyi tahmin verecek şekilde Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir illeri hariç olmak üzere 77 ilde tamsayım yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya dahil olan sektörler, Avrupa Birliği Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması-Revizyon 2 (NACE-Rev. 2.0)'ye göre 17 sektörü yansıtacak şekilde belirlenmiş olup, "Tarım, ormancılık ve balıkçılık", "Kamu yönetimi ve savunma", "Hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri" ve "Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri" sektörleri kapsam dışı tutulmuştur.

İşgücü Piyasası Araştırması'ndan elde edilen bilgiler doğrultusunda, işyeri özellikleri, çalışan sayıları, açık işleri, geleceğin meslekleri, istihdam beklentileri ve temininde güçlük çekilen meslekler bağlamında derlenen veriler ile işgücünün talep yapısı hakkında bilgi ihtiyacı karşılanmaktadır. Bununla birlikte, bu yıl araştırma kapsamında pandemi sürecinde işyerlerinin etkilenme durumuna, Kurumumuz tarafından sağlanan hizmetlere ve esnek çalışmanın verimliliğe olan katkısı ile normalleşme sürecine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

TEMEL BULGULAR

2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması 22 Mart-30 Nisan 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiş olup 74 bin 417 işyerine hibrit bir yöntem benimsenerek soru kağıdı uygulanmıştır. Önceki yıllarda yüz yüze gerçekleştirilen araştırma, bu yıl ülkemizi de etkisi altına alan pandemi nedeniyle telefon, mail ya da yüz yüze olmak üzere çeşitli yöntemler bir arada uygulanarak tamamlanmıştır. Bu kapsamda araştırmaya dahil edilen işyerlerinden 70 bin 693 tanesine ulaşılarak araştırmaya cevap vermeleri sağlanmıştır. 2021 yılında 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine uygulanan çalışmada cevaplılık oranı %95 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında 2-9 ve 10-19 istihdamlı işyerleri için Türkiye genelini temsil edecek şekilde örneklem yöntemi uygulanmış iken, 20+ istihdamlı işyerleri için ise Ankara, Bursa, İstanbul ve İzmir illeri için örneklem geri kalan 77 ilde tam sayım yöntemi uygulanmıştır. 20+ istihdamlı işyerleri için il düzeyinde tahmin üretilmiştir. Ardahan, Bayburt, Gümüşhane, Hakkâri, Kars, Kilis ve Tunceli illerinde ise ilin işgücü piyasasını ortaya koyacak sayıda 20+ istihdamlı işyeri olmadığı için bu illerde 10+ istihdamlı işyerlerinde tam sayım yapılmıştır. Yapılan araştırma 2-9 istihdamlı 1 milyon 231 bin 489 işyeri, 10-19 istihdamlı 95 bin 312 işyeri, 20 ve daha fazla istihdamlı 82 bin 988 işyeri olmak üzere toplam 1 milyon 409 bin 789 işyeri için genelleştirilmiştir.

Sektörler itibariyle çalışma kapsamında en fazla işyeri sırasıyla "Toptan ve perakende ticaret", "İmalat" ve "Ulaştırma ve depolama" sektörlerinde yer almaktadır.

Araştırma kapsamındaki işyerlerinde 10 milyon 722 bin 849 erkek ve 4 milyon 189 bin 113'ü kadın olmak üzere toplam 14 milyon 911 bin 962 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 71,9'u erkeklerden yüzde 28,1'i ise kadınlardan oluşmaktadır. "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" ve "Eğitim" sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır. En fazla çalışanı olan üç sektör sırasıyla "İmalat", "Toptan ve perakende ticaret" ve "İnşaat" sektörleridir.

Çalışma kapsamındaki işyerlerinin ihracat yapma durumu incelendiğinde; 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 4,5'inin 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 16,8'inin, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,3'ünün ihracat yaptığı görülmektedir. En yüksek ihracat yapma oranı "İmalat" sektöründe yüzde 56 ile 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir. En düşük ihracat yapma oranı ise "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründe yüzde 0,5 ile 2-9 istihdamlı işyerlerindedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça ihracat yapan işyeri oranı da artmaktadır.

İşyerlerinin Ar-Ge çalışması yapma durumuna bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 3,3'ünün, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 9,4'ünün, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde

16,9'unun Ar-Ge çalışması yaptığı görülmektedir. En yüksek Ar-Ge çalışması yapma oranı "Bilgi ve iletişim" sektöründe yüzde 41,4 ile 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir.

İşyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumuna bakıldığında, 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 6,1'i, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 20,3'ü, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 36,2'sinin vardiyalı çalışma yaptığı görülmektedir. Vardiyalı çalışma, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde daha çok tercih edilmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça vardiyalı çalışma oranı da artmaktadır. Sektörlerin hepsinde aynı eğilim görülmektedir.

Sektörlere göre işyerlerinde part-time çalışma yapılıp yapılmadığı durumuna bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 8,7'sinin, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 11,7'sinin, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 13,3'ünün part-time çalışma yapan işyerleri olduğu görülmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça part-time çalışanı olan işyeri oranı da artmaktadır. Part-time çalışma yapan işyeri oranı tüm Türkiye'deki 2+ istihdamlı işyerleri için yüzde 10,8'dir.

Araştırma kapsamında yer alan 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde e-ticaret uygulaması kullanımı değerlendirildiğinde; işverenlerin sadece %9,1'inin e-ticaretten faydalandığı gözlemlenmiştir. En fazla e-ticaret uygulamasından yararlanılan sektör yüzde 20,4 ile "Bilgi ve iletişim" sektörü iken en az yararlanılan sektör yüzde 2,1 ile "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektörüdür.

Ülkemizde gelecek bir yıl içerisinde yatırım yapmayı planlayan işyerlerine dair veriler derlenmiştir. Buna göre işyerlerinin yüzde 7,5'i gelecek bir yıl içerisinde yatırım yapmayı planlamaktadır. İşverenlerin yatırım planları işyerlerinin büyüklüklerine göre değişmektedir. 2-9 kişi istihdam eden işyerlerinde yatırım planlayan işyeri oranı yüzde 6,7 iken 10-19 kişi istihdam eden işyerlerinde yatırım planlayan işyeri oranı yüzde 13,4 ve 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinde yüzde 13,6'dır.

En fazla yatırım yapılması planlanan ilk on il sırasıyla; İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya, Bursa, Konya, Kocaeli, Adana, Gaziantep ve Muğla illeridir. Yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin yüzde 62'si "ilave yatırım", yüzde 21,2'si "teknolojik yatırım", yüzde 21,2'si "stratejik yatırım" ve yüzde 23,3'ü ise "diğer yatırım" türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Çalışma kapsamında işyerlerine son 1 yıl içinde İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı sorulmuştur. Araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden yüzde 66,1'i daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmıştır.

Araştırma kapsamındaki toplam 1 milyon 409 bin 789 işyerinden 72 bin 493 tanesinin çalışma döneminde açık işi olduğu tespit edilmiş ve bu işyerlerinde toplam 231 bin 903 kişilik

açık iş olduğu bilgisi alınmıştır. Açık iş sayısı en fazla sayıda “İmalat” ve “Toptan ve perakende ticaret” sektörlerinde görülmektedir.

Araştırma kapsamında 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde ülkemizde en fazla oranda açık işi bulunan işyeri “Bilgi ve iletişim” sektöründedir. Bilgi ve iletişim sektörünü sırasıyla “İmalat” ile “Madencilik ve taş ocakçılığı” sektörleri takip etmektedir.

Araştırma kapsamındaki 2+ istihdamlı her 100 işyerinden 5,1’inde açık iş bulunmakta olup işyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde; işyeri büyüklüğü arttıkça açık işi olan işyeri oranının da arttığı görülmektedir. Zira 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 3,9’unda, 10-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 10,1’inde açık iş bulunmakta olup 20+ istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 18,6’ya çıkmaktadır.

Çalışma kapsamında ülkemizdeki açık iş oranı da hesaplanmıştır. 2+ çalışanlı işyerlerindeki açık iş oranı yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir. Açık iş oranı en yüksek olan sektörler “İmalat” ile “Bilgi ve iletişim” sektörleridir. En fazla açık iş “İmalat” ve “Toptan ve perakende ticaret” sektörlerinde bulunmasına rağmen “Bilgi ve iletişim ” sektöründeki açık iş kapasitesi, “Toptan ve perakende ticaret” daha yüksektir.

Açık iş olan mesleklerde aranan beceriler incelendiğinde en fazla “yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe” nin ön plana çıktığı görülmektedir. İşgücünden beklenen bu beceri talebi tüm işyeri büyüklüklerinde ilk sırada yer almaktadır.

Araştırma kapsamındaki 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerde hangi arama kanallarını tercih ettikleri incelendiğinde; en sık oranda (yüzde 66,6) kullanılan arama kanalının “İŞKUR” olduğu tespit edilmiştir. Açık işlerin arama kanalında ikinci sırada ise yüzde 50,7 ile “kendi çalışanları aracılığıyla” kanalının yer aldığı görülmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 42,2 ile işverenlerin açık işlerini “internet - sosyal medya” yoluyla aradıkları anlaşılmaktadır.

Bir önceki yıl 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 59 olan İŞKUR arama kanalının bu yıl yaklaşık 10 puan arttığı görülmektedir.

Araştırma kapsamında en fazla açık iş olan meslekler “Makineci (Dikiş)”, “Konfeksiyon İşçisi”, “Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı”, “Satış Danışmanı”, ve “Temizlik Görevlisi” dir. Açık işlerde eğitim düzeylerine göre talep edilen mesleklere bakıldığında ;“Lise ve altı” mezunu talepleri arasında en fazla talep edilen üç meslek sırasıyla; “Kompleci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstil), Temizlik Görevlisi ve Konfeksiyon İşçisi meslekleridir. “Yükseköğretim” mezunları arasında en fazla talep edilen üç meslek sırasıyla; “Yazılım Mühendisi”, “Bilgisayar Mühendisi” ve “Muhasebe Meslek Elemanı”, meslekleridir. “Herhangi bir eğitim seviyesi aranmıyor” tercih edenler arasında en fazla açık iş talep edilen

meslekler sırasıyla; “Makineci (Dikiş)”, “Gazaltı (Mig-Mag) Kaynakçısı” ve “Konfeksiyon İşçisi” dir.

Araştırma kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektiği ve bunun nedenleri sorulmuştur. 2-9 istihdamlı 53 bin 35 işyeri için 115 bin 603 pozisyonunda, 10-19 istihdamlı 9 bin 398 işyeri için 25 bin 913 pozisyonunda ve 20+ istihdamlı 8 bin 793 işyeri için 50 bin 105 pozisyonunda eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir.

İşyeri büyüklüğü arttıkça işverenlerin aradıkları meslekleri teminde zorlandıkları anlaşılmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan tüm işyerleri göz önünde bulundurulduğunda 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çektiğini bildiren işyeri oranı yüzde 5,1 olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte, 2-9 istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı yüzde 4,3, 10-19 istihdamlı işyerlerinde 9,9 ve 20+ istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 10,6 olarak gerçekleşmiştir.

Meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok “Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar” meslek grubunda yer almaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada “Makineci (Dikiş)” mesleği yer almaktadır. Bu mesleği “Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi” ve “Model Makineci (Dokuma, Hazır Giyim ve Ev Tekstili)” takip etmektedir.

Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. İkinci sırada ise yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması gelmektedir.

Açık işlerde talep edilen mesleklerle, temininde güçlük çekilen meslekler benzerlik göstermektedir. Söz konusu mesleklerde hem arz hem de talebin olması beceri uyumsuzluğu konusunda aktif işgücü programlarının önemini ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamında, 2022 yılının 22 Mart- 30 Nisan döneminde istihdamın seyri sorulmuştur. Bu bağlamda işverenlere bir yıl sonraki istihdam değişimlerini meslek düzeyinde tahmin etmeleri istenmiştir. Buradan elde edilen veriler ışığında Türkiye genelinde 30 Nisan 2022 tarihinde, araştırmanın yapıldığı döneme göre istihdamın yüzde 3,4 artacağı beklenmektedir. 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranının yüzde 2,6 ve 20+ istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranının yüzde 2,1 olacağı tahmin edilmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça istihdam artış beklentisi düşmektedir.

Türkiye genelinde 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde araştırma kapsamındaki firmaların yüzde 9,2’si işyerinde önümüzdeki bir yıl içerisinde istihdam artışı beklemektedir. İşyerlerinin yüzde 1,7’si ise önümüzdeki bir yıl içerisinde istihdam azalışı beklemektedir.

İşyerlerinin %25,1'i istihdamlarında değişiklik beklememektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu ise pandemi koşullarında bu konuda fikirlerinin olmadığını beyan etmişlerdir.

Türkiye genelinde en fazla istihdam artış beklentisinin "Makineci (Dikiş)" "Garson (Servis Elemanı)", "Üretim İmal İşçisi", ve "Satış Danışmanı" ve "Pazarlamacı" mesleklerinde olduğu görülmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmasında işverenlere sektördeki istihdamın gelecek on yıl içerisinde teknolojik gelişmelerden nasıl etkileneceği hususu sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 21,3'ü teknolojinin istihdamı değiştirmeyeceğini belirtmişlerdir. Buna karşın yüzde 16,2'si istihdamı arttıracağını, yüzde 12,2'si ise istihdamı azaltacağını ifade etmişlerdir. İşverenlerin yüzde 50'si ise herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır.

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde işverenlere "Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir?" sorusu yöneltilmiş olup çıkan sonuçlar analiz edilmiştir.

Bu kapsamda 2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Dijital pazarlama, savunma sanayi, yenilenebilir enerji, yapay zekâ, robotik kodlama ve yazılımı, elektrikli otomotiv teknolojisi, otomasyon, geri dönüşüm, genetik, veri analizi, online eğitim, web tasarım, iş zekası, yatırım danışmanlığı, kullanıcı deneyimi, veri güvenliği, tasarım, nano teknoloji ve lojistik alanlarının önümüzdeki dönemlerde daha fazla önem kazanacağı öngörülmektedir.

2021 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI TÜRKİYE SONUÇLARI

1. AMAÇ ve YÖNTEM

Ülkemizde İşgücü piyasasının ihtiyaçlarının hem arz hem de talep yönlü olarak istenilen düzeyde karşılanabilmesi amacıyla işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin belirlenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınması zorunludur.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından düzenli olarak hazırlanan İşgücü Piyasası Araştırma Raporlarına göre işgücü piyasasında arz ve talep uyumsuzluğunun ortaya çıkmasında yeni işler oluşturma kapasitesindeki zorlukların yanı sıra mesleksizlik ve beceri uyumsuzluğu ile iş beğenmemenin de önemli bir etken olduğu vurgulanmaktadır.

Açık iş kavramı işgücü piyasasının talep tarafını ifade eden bir kavramdır ve işgücü piyasasında "boş" ya da "doldurulamamış" işleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Bu kavram AB'nin 453/2008 sayılı Tüzüğünde tanımlanmıştır. Bir işgücü talebinin açık iş olarak kabul edilebilmesi için kamu istihdam kurumuna açık işin bildirilmesi, özel istihdam bürosu ile iletişime geçilmesi, açık işe ilişkin internette, gazetelerde, dergilerde vb. ilan verilmesi, muhtemel adaylara ulaşması, onlarla mülakat yapılması ya da aralarından eleme yapılması, akraba-eş-dost-kanalıyla uygun bir aday aranması veya stajyerlikten yararlanılması gibi şartlar gereklidir. Açık işler; işgücü hareketliliğinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmaması dışında bazı mesleklerde ise iş ortamının tercih edilmemesi ve fazla ücret talebi nedeniyle gerektiği kadar karşılanamayabilmektedir. Bu çalışmada işgücü piyasasının talep boyutu ele alınmakta olup, mevcut açık işler, temininde güçlük çekilen meslekler ve gelecek dönemde işgücü piyasası eğilimlerine ilişkin temel veriler sağlanmaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri büyük önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik çok fazla veri bulunmamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasası talep araştırmaları ile işgücü piyasasının talep yönünün fotoğrafını çekmeye çalışmaktadır. İŞKUR tarafından 2007 yılından itibaren her yıl düzenli olarak uygulanan İşgücü Piyasası Araştırmaları ile Türkiye genelinde ve iller özelinde işgücü piyasası verileri derlenmektedir. İşgücü piyasası araştırmaları, 2011 yılının ikinci

yarısından itibaren örneklem seçimi ve işyeri kayıtları konusunda TÜİK işbirliğiyle sürdürülmektedir.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilen ve sonuçları raporlanan İşgücü Piyasası Araştırmasının ana amacı; ülkemizde işgücü piyasası ile ilgili talep yönlü olarak sürekli bilgi elde etmek; hem mevcut hem de gelecek dönemlerde işgücü piyasasında meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve ihtiyaçları belirlemek ve gelişmeleri izlemek; işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve eleman temininde güçlük çekilen meslekler ile aranan nitelikleri tespit ederek aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmektir. Ayrıca işverenler tarafından planlanan her türlü yatırım ve bu yatırımların istihdama yapacağı katkılar ile piyasada meydana gelen değişiklerin işgücüne yansıması hakkında da bilgiler toplanmaktır.

Bu çalışmanın önemli hedeflerinden bir diğeri de İŞKUR'un yanı sıra diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak ve mesleki eğitim planlamasının ihtiyaca uygun olması için veri sağlamaktır. Böylece işgücü piyasasında beceri uyumsuzluğunu "yetersiz beceri" ve "aşırı beceri" yani kişilerin sahip olduğu beceriler ile işgücü piyasasının talep ettiği beceriler arasındaki uyumsuzlukların tespit edilmesi mümkün olacaktır.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), 2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 22 Mart-30 Nisan 2021 tarihleri arasında 74 bin 417 işyerini araştırma kapsamına almıştır. Önceki yılarda yüz yüze gerçekleştirilen araştırma, bu yıl tüm dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan pandemi nedeniyle telefon, mail ya da saha çalışmasının yapıldığı ilde uygun olduğu değerlendirilmesi halinde yüz yüze olmak üzere çeşitli yöntemler bir arada uygulanarak tamamlanmıştır. Araştırma kapsamındaki işyerlerinden 70 bin 693 tanesine ulaşılarak araştırmaya cevap vermeleri sağlanmıştır. 2021 yılında 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine uygulanan çalışmada cevaplılık oranı yüzde 95 olarak gerçekleşmiştir.

Çalışmada kullanılan İşyeri Bilgi Formu; mevcut istihdam durumu, açık işler bir yıl sonra çalışan sayısında net değişiklik olacağı düşünülen meslekler, eleman temininde güçlük çekilen meslekler ve işgücü piyasasına genel bakış ana başlıklarından oluşmaktadır.

Tablo 1. İşgücü Piyasası Araştırmaları (2007-2021)

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Periyot**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	**Araştırma Kapsamına Alınan İşyeri Sayısı[1]**	
2007	50+ Tüm İşyerleri	15 Ekim – 30 Kasım	ISCO 88-NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	15 Ekim- 5 Aralık	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	26.409
					50+ işyeri	7.224
2009/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	17 Nisan – 30 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	83.404
					50+ işyeri	15.273
2009/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	4 Kasım-13 Aralık	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	80.638
					50+ işyeri	15.985
2010/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan- 1 Haziran	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	73.418
					50+ işyeri	14.476
2010/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	28 Eylül- 28 Ekim	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	69.442
					50+ işyeri	14.688
2011/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	1 Nisan- 13 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	60.501
					50+ işyeri	13.393
2011/II	10+ Girişimler (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ Girişim	3.283
					50+ Girişim	1.606
2012/I	10+ Girişimler (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10+ işyerleri (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.194**

[1] Araştırma kapsamına alınan işyeri sayısı, bu tabloda ham veri olup genelleştirilmemiştir.

İŞKUR'UN UYGULADIĞI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI YÖNTEM VERİLERİ						
Dönem	**Kapsamı**	**Periyot**	**Sınıflamalar**	**Yöntem**	Araştırma Kapsamına Alınan İşyeri Sayısı[2]	
2013/I	10+ işyerleri (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**87.719**
2013/II	10+ Girişimler (TÜİK)	11-29 Kasım	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**10.540**
2014/I	10+ işyerleri (TÜİK)	12 Mayıs-28 Haziran	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**110.509**
2014/II	10+ Girişimler (TÜİK)	17 Kasım-28 Kasım	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**8.040**
2015	2-9,10+ İstihdamlı İşyerleri (TÜİK)	16 Mart-30 Nisan	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**103.390**
					2-9 İşyeri	6.513
					10+ İşyeri	96.877
2016	2-9, 10-19 ile 20+ istihdamlı işyerleri (TÜİK)	8 Nisan-6 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**88.966**
					2-9 İşyeri	11.531
					10-19 İşyeri	4.684
					20+ İşyeri	72.751
2017	2-9, 10-19 ile 20+ istihdamlı işyerleri (TÜİK)	3 Nisan – 5 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**90.749**
					2-9 İşyeri	11.993
					10-19 İşyeri	5.535
					20+ İşyeri	73.221
2018	2-9, 10-19 ile 20+ istihdamlı işyerleri (TÜİK)	2 Nisan – 11 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**89.324**
					2-9 İşyeri	11.588
					10-19 İşyeri	5.348
					20+ İşyeri	72.388
2019	2-9, 10-19 ile 20+ istihdamlı işyerleri (TÜİK)	1 Nisan- 3 Mayıs	ISCO 88-NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**83.887**
					2-9 İşyeri	10.254
					10-19 İşyeri	4.925
					20+ İşyeri	68.708
2020	10-19 ile 20+ istihdamlı işyerleri (TÜİK)	9 Ekim-6 Kasım	ISCO 88-NACE REV.2	Hibrit Yöntem (Telefon, Mail, Yüz yüze)	Toplam	**68.146**
					10-19 İşyeri	4.628
					20+ İşyeri	63.518
2021	2-9, 10-19 ile 20+ istihdamlı işyerleri (TÜİK)	22 Mart-30 Nİsan	ISCO 88-NACE REV.2	Hibrit Yöntem (Telefon, Mail, Yüz yüze)	Toplam	**70.693**
					2-9 İşyeri	8.136
					10-19 İşyeri	4.426
					20+ İşyeri	58.131

Kaynak: İşgücü Piyasası Araştırmaları

[2] Araştırma kapsamına alınan işyeri sayısı, bu tabloda ham veri olup genelleştirilmemiştir

TÜİK İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri, çalışmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırma kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflamasına (NACE Rev 2.) göre; tarım, ormancılık ve balıkçılık, kamu yönetimi ve savunma; sosyal güvenlik, hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri ile uluslararası örgütler ve temsilcilikler dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2 ve daha fazla istihdamlı işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi "işyeri" olarak belirlenmiştir. 17 sektör bazında 2-9, 10-19 istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için Türkiye geneli ve il düzeyi tahmini verilmiştir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için 77 İlde tamsayım, 4 ilde ise örnekleme yöntemi ile tespit edilen işyerlerine ulaşılmıştır.

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), 2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasının saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir. Pandemi nedeniyle önceki yıllarda yüzyüze gerçekleştirilen araştırma bu yıl hibrit bir yöntem benimsenerek telefon, mail gibi uzaktan erişimi sağlayan araçlarla "2021 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" işverenlere uygulanmıştır. Bu kapsamda işyerlerine; işyeri bilgileri (ihracat, Ar-Ge, vardiyalı çalışma, kısmi çalışma, e-ticaret, yatırım), mevcut istihdam bilgileri (cinsiyet), açık iş (açık iş sayısı, meslek, cinsiyet, talep edilen eğitim ve beceri düzeyleri, açık işi hangi yolla aradığı), 30 Nisan 2022 tarihinde net istihdamda artış/azalış olacağı düşünülen meslekler, eleman temininde güçlük çekilen meslekler (kişi sayısı, meslek, teminde güçlük çekme nedeni) ile işgücü piyasasına ilişkin genel değerlendirme soruları sorulmuştur.

TÜİK tarafından sağlanan örneklem ile 2021 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 74 bin 417 işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinden 70 bin 693'ü ile görüşme gerçekleştirilebilmiş, geriye kalan 3 bin 724 işyeri için cevapsızlık durumları tespit edilmiştir. Çalışma örneklemi, Türkiye, il ve sektörel temsil için istatistiksel olarak yeterlidir. Ancak bu çalışmada mesleklere göre yapılan tahminlerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için TÜİK örneklem çekimine meslek kırılımı dâhil edilmemiştir. Anket formu ile toplanan mesleklere ilişkin bilgiler, detay olarak sunulmuştur.

İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında pandemi nedeniyle 2020 yılında küçük işyerlerine ulaşmanın teknik kısıtları dikkate alınarak Türkiye genelinde 2-9 istihdamlı işyerleri için tahmin üretilememişti. Bu yıl 2-9 istihdamlı işyerleri araştırmaya dahil edilmiştir. 2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasının saha çalışmasının yapıldığı dönemde TÜİK'in 2020 yılı işyeri kayıtları kullanılmıştır.

2. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması, 22 Mart-30 Nisan 2021 tarihleri arasında, 2-9,10-19 ve 20+ işyerleri ziyaret edilerek gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında Türkiye genelinde 1 milyon 409 bin 789 işyerini kapsayan veri derlenmiştir. 1 milyon 409 bin 789 işyerinde 14 milyon 911 bin 962 çalışan olduğu tespit edilmiştir.

2.1. İşyeri Verileri

Bu bölümde çalışma kapsamındaki işyerlerinin özelliklerine ilişkin veriler sunulacaktır. İşyerlerinin sektörel dağılımı, part-time çalışma yapma durumu, vardiyalı çalışma durumu, ihracat yapma durumu, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı, işyerlerinin e-ticaret yapma durumu, gelecek yıl planlanan yatırım durumu, yatırım türü, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu gibi kapsamlı verilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında 17 sektör bulunmaktadır. Veri üretilen işyerlerinin sektörlere ve büyüklüklerine göre sayılarına Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2: Sektörlere ve Büyüklüklerine Göre İşyeri Sayıları

Sektörler	2-9	10-19	20+	2+
Toptan ve perakende ticaret	430.615	24.658	15.844	471.116
İmalat	177.695	22.876	28.766	229.337
Ulaştırma ve depolama	157.376	6.708	5.436	169.520
İnşaat	101.620	11.658	8.074	121.351
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	104.443	8.945	6.003	119.391
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	96.710	5.303	2.693	104.705
Diğer hizmet faaliyetleri	50.327	2.083	1.028	53.438
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	20.663	2.701	4.425	27.788
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	20.558	2.682	2.661	25.901
Eğitim	11.718	3.064	3.249	18.030
Gayrimenkul faaliyetleri	16.468	635	474	17.577
Bilgi ve iletişim	13.268	1.608	1.483	16.358
Finans ve sigorta faaliyetleri	13.721	592	536	14.849
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	10.435	513	466	11.414
Madencilik ve taş ocakçılığı	2.179	671	919	3.770
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faal.	2.061	305	385	2.751
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1.636	309	547	2.491
Genel Toplam	1.231.489	95.312	82.988	1.409.789

Kaynak: İPA 2021

Çalışma kapsamında 1 milyon 231 bin 489'u 2-9 istihdamlı, 95 bin 312'si 10-19 istihdamlı ve 82 bin 988'i ise 20+ istihdamlı olmak üzere toplam 1 milyon 409 bin 789 işyeri için veri üretilmiştir. Sektörler itibariyle en fazla işyeri sırasıyla "Toptan ve perakende ticaret", "İmalat" ve "Ulaştırma ve depolama" sektörlerinde yer almaktadır. En az işyeri ise "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründe yer almaktadır.

İşyerlerinin sektörel dağılımını işyeri büyüklüklerine göre incelediğimizde sıralamalarda farklılaşma olduğu görülmektedir. 2-9 ve 10-19 istihdamlı en fazla işyeri bulunan ilk sektör "Toptan ve perakende ticaret" sektörü iken 20+ istihdamlı en fazla işyeri bulunan ilk sektör ise "İmalat" sektörüdür. Araştırma kapsamında 10-19 istihdamlı işyeri sayısının 20+ istihdamlı işyeri sayılarından fazla olduğu görülmektedir. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında yer alan işyerleri ile aynı büyüklükteki ve sektördeki SGK verileri incelendiğinde ise şu sonuca varılmaktadır; Ülkemizde kayıtlı işyerleri içerisinde 2+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 26'lık kısmı 2-9, yüzde 12,9'luk kısmı 10-19 ve yüzde 61,1'lik kısmı ise 20 ve daha fazla sayıda zorunlu sigortalı çalıştırılan işyerlerinden oluşmaktadır.[3]

Araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin ihracat yapma durumuna bakıldığında 2 ve daha fazla istihdamı olan işyerlerinin yüzde 6,7'sinin ihracat yaptığı anlaşılmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 4,5'inin, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 16,8'inin, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,3'ünün ihracat yaptığı görülmektedir. En yüksek ihracat yapma oranı "İmalat" sektöründe yüzde 56 ile 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir. En düşük ihracat yapma oranı ise "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründe yüzde 0,5 ile 2-9 istihdamlı işyerlerindedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça ihracat yapan işyeri oranı da artmaktadır. Bu durum sektörlerin önemli bir kısmı için de geçerlidir.

[3] SGK, 2021 Nisan Aylık Bülten Tablosu, 4/a Kapsamında İşyerlerinin Faaliyet Kollarına ve İşyeri Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Tablo 3: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyeri Oranı (%)

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
Madencilik ve taş ocakçılığı	13,8%	30,0%	35,3%	21,9%
İmalat	11,6%	31,4%	56,0%	19,1%
Bilgi ve iletişim	8,1%	16,1%	21,7%	10,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faal.	4,1%	15,6%	18,0%	7,3%
Toptan ve perakende ticaret	5,3%	23,8%	26,0%	7,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4,3%	10,0%	5,0%	4,9%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4,0%	4,6%	3,7%	4,0%
Ulaştırma ve depolama	2,0%	10,8%	17,6%	2,8%
İnşaat	2,1%	5,5%	8,0%	2,8%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	2,2%	9,3%	11,5%	2,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1,3%	1,8%	2,1%	1,4%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1,1%	1,8%	2,9%	1,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,9%	2,3%	2,2%	1,0%
Eğitim	0,9%	1,0%	1,0%	0,9%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,7%	3,6%	6,3%	0,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,7%	3,1%	1,7%	0,8%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,5%	2,3%	4,4%	0,7%
Genel Toplam	4,5%	16,8%	28,3%	6,7%

Kaynak: İPA 2021

Ülkemizde ihracat yapma oranları işyeri büyüklüklerine göre değerlendirildiğinde; 2-9 istihdamlı işyerleri içinde; en yüksek ihracat yapan işyeri oranı yüzde 13,8 ile "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektörüdür. En düşük ihracat yapan işyeri oranı ise yüzde 0,5 ile "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründe görülmektedir.

10-19 istihdamlı işyerleri içinde; en yüksek ihracat yapan işyeri oranı yüzde 31,4 ile "İmalat" sektörüdür. En düşük ihracat yapan işyeri oranı ise yüzde 1 ile "Eğitim" sektöründe görülmektedir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde; ihracat yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör yüzde 56 ile "İmalat" sektörüdür. En düşük ihracat yapan işyeri oranı ise yüzde 1 ile "Eğitim" sektöründedir. Genel olarak ise ülkemizde en fazla ihracat yapan sektörler bir önceki yıl olduğu gibi "İmalat" ve "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektörleridir. Dikkat çekici bir nokta ise işyerlerinin büyüklükleri değişse bile ülkemizde ihracat yapan ilk iki sektörün değişmiyor olmasıdır. "İmalat" ve "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektöründe bulunan

işyerlerinde ihracat yapan işyeri oranı yüksektir. Söz konusu sektörlerdeki üretimler diğer sektörlere göre daha fazla dış pazara yöneliktir.

Ülkemizde 10 ve üzeri çalışanı bulunan ihracat yapan işyeri oranı; 2019 yılında yüzde 19,9, 2020 yılında ise yüzde 21,2 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında bu oran yüzde 22,1 olarak gerçekleşerek; önceki iki yıla göre artmıştır.

Sektörlerin yapısına göre işyerlerinin ihracat yapma oranları değişmektedir. Bazı sektörlerin ürettikleri mal veya hizmetin ihracatı zor olduğu için ("Eğitim", "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri", "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" vb.) ihracat yapan işyeri oranları oldukça düşüktür. "İmalat", "Madencilik ve taş ocakçılığı", sektörlerinde ihracat yapan işyerlerinin oranı yüksektir.

Tablo 4: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyeri Oranı (%)

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
Bilgi ve iletişim	20,3%	38,5%	41,4%	24,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	9,6%	12,5%	19,3%	12,5%
İmalat	8,2%	14,0%	28,9%	11,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4,8%	11,1%	18,7%	8,7%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyet.	3,7%	11,1%	12,9%	5,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3,5%	7,5%	6,4%	4,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3,3%	9,4%	12,6%	3,9%
İnşaat	3,2%	5,5%	7,8%	3,7%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	3,6%	3,2%	5,2%	3,7%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3,1%	4,0%	5,2%	3,4%
Toptan ve perakende ticaret	2,5%	11,5%	13,7%	3,3%
Eğitim	1,3%	4,4%	7,6%	3,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	2,7%	3,6%	8,5%	2,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	2,5%	5,0%	6,0%	2,7%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1,8%	4,2%	12,9%	2,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1,1%	1,8%	5,9%	1,4%
Ulaştırma ve depolama	0,8%	4,0%	7,9%	1,1%
Genel Toplam	3,3%	9,4%	16,9%	4,5%

Kaynak: İPA 2021

Ülkemizde 2 ve daha fazla işyerlerinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 4,5 olarak gerçekleşmiştir. İşyerlerinin Ar-Ge çalışması yapma durumuna işyeri büyüklüklerine göre bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 3,3'ünün, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 9,4'ünün, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 16,9'unun Ar-Ge çalışması yaptığı görülmektedir.

En yüksek Ar-Ge çalışması yapma oranı "Bilgi ve iletişim" sektöründe yüzde 41,4 ile 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerindedir. Sektörün teknolojik gelişmelerle özdeşleşen yapısı

gereği her yıl Ar- Ge çalışması yapan işyeri oranı bir önceki yıla göre artmaktadır. En düşük Ar-Ge çalışması yapma oranı ise "Ulaştırma ve depolama" sektöründe yüzde 0,8 ile 2-9 istihdamlı işyerlerindedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı da artmaktadır. Bu durum sektörlerin önemli bir kısmı için de geçerlidir.

2-9 istihdamlı işyerleri içinde; Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör yüzde 20,3 ile "Bilgi ve iletişim" sektörüdür. En düşük Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı ise yüzde 0,8 ile "Ulaştırma ve depolama" sektöründedir. 10-19 istihdamlı işyerleri içinde; Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör yüzde 38,5 ile "Bilgi ve iletişim" sektörüdür. En düşük Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı ise yüzde 1,8 ile "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektöründedir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde; Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör yüzde 41,4 ile "Bilgi ve iletişim" sektörüdür. En düşük Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı ise yüzde 5,2 ile "Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor" ve "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektörlerinde mevcuttur.

Ülkemizde 2 ve üzeri çalışanı bulunan işyerleri içinde; Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör yüzde 24 ile "Bilgi ve iletişim" sektörüdür. En düşük Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı ise yüzde 1,1 ile "Ulaştırma ve depolama" sektörüdür.

Araştırma kapsamında 20 ve üzeri çalışanı bulunan Ar-Ge çalışması yapan işyerlerinin oranı,2020 yılına göre 4,4 puan artarak yüzde 17,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapan İşyeri Oranı (%)

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	28,2%	53,4%	68,5%	40,2%
Madencilik ve taş ocakçılığı	11,5%	27,0%	53,8%	24,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	9,7%	21,0%	49,7%	17,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11,9%	40,1%	61,7%	16,5%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	8,6%	23,6%	46,2%	15,5%
İmalat	7,6%	23,1%	41,2%	13,4%
Ulaştırma ve depolama	8,7%	25,0%	33,4%	10,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3,5%	18,4%	45,9%	9,4%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	7,2%	26,0%	30,2%	9,0%
Toptan ve perakende ticaret	4,9%	21,2%	34,6%	6,8%
İnşaat	5,5%	9,2%	15,0%	6,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	4,9%	18,3%	40,7%	6,4%
Bilgi ve iletişim	3,8%	11,4%	18,3%	5,9%
Eğitim	3,5%	2,5%	8,7%	4,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1,8%	6,3%	15,3%	2,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	1,3%	8,2%	19,3%	1,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1,4%	3,3%	11,7%	1,8%
Genel Toplam	6,1%	20,3%	36,2%	8,8%

Kaynak: İPA 2021

İşyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumuna bakıldığında, 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 6,1'i, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 20,3'ü, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 36,2'sinin vardiyalı çalışma yaptığı görülmektedir. Vardiyalı çalışma, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde daha çok tercih edilmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça vardiyalı çalışma oranı da artmaktadır. Sektörlerin hepsinde aynı yapı görülmektedir.

2-9 istihdamlı işyerleri içinde en yüksek vardiyalı çalışma oranı yüzde 28,2 ile "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründedir. En düşük vardiyalı çalışma oranı ise yüzde 1,3 ile "Diğer hizmet faaliyetleri" sektöründedir.10-19 istihdamlı işyerleri içinde en yüksek vardiyalı çalışma oranı yüzde 53,4 ile "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründedir. En düşük vardiyalı çalışma oranı ise yüzde 2,5 ile "Eğitim" sektörlerindedir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde en yüksek vardiyalı çalışma oranı yüzde 68,5 ile "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründedir. En düşük vardiyalı çalışma oranı ise yüzde 8,7 ile "Eğitim" sektöründedir. Sektörler arasında vardiyalı çalışma oranlarında farklılaşma görülmektedir. "Finans ve sigorta faaliyetleri", "İnşaat", "Eğitim", "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler" sektörlerinde bu sektörlerin yapısından dolayı vardiyalı çalışma oranı düşüktür.

Ülkemizde esnek çalışma modellerinden biri olarak uygulanan part-time çalışma son yıllarda artmaktır. Araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin part-time eleman çalıştırıp çalıştırmadıkları ele alınmıştır.

Tablo 6'da yer alan bilgiler ışığında sektörlere göre işyerlerinde part-time çalışma yapılıp yapılmadığı durumuna bakıldığında; 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 8,7'sinin, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 11,7'sinin, 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 13,3'ünün part-time çalışma yapan işyerleri olduğu görülmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça part-time çalışanı olan işyeri oranı da artmaktadır. Part-time çalışma yapan işyeri oranı tüm Türkiye'deki 2+ istihdamlı işyerleri için yüzde 10,8'dir.

Tablo 6: Sektörlere Göre Part-Time Çalışma Yapan İşyeri Oranı (%)

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
Eğitim	32,0%	31,3%	46,1%	34,4%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	16,7%	20,9%	29,1%	19,1%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12,3%	31,6%	45,2%	17,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	14,1%	30,8%	38,1%	16,5%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	14,5%	37,0%	35,0%	16,3%
Bilgi ve iletişim	12,7%	22,3%	31,1%	15,3%
Ulaştırma ve depolama	13,7%	24,6%	25,1%	14,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	12,0%	15,5%	22,3%	12,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	10,6%	25,4%	29,4%	11,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	11,3%	12,2%	22,1%	11,6%
İnşaat	9,0%	10,1%	11,8%	9,3%
İmalat	8,4%	11,0%	12,4%	9,2%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	8,6%	10,2%	7,6%	8,6%
Madencilik ve taş ocakçılığı	8,3%	8,9%	9,2%	8,6%
Finans ve sigorta faaliyetleri	6,3%	14,9%	23,0%	7,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4,8%	6,6%	14,3%	7,1%
Toptan ve perakende ticaret	5,7%	15,5%	23,0%	6,8%
Genel Toplam	9,5%	17,6%	21,5%	10,8%

Kaynak: İPA 2021

2-9 istihdamlı işyerleri içinde; part-time çalışma yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör "Eğitim" sektörüdür. En düşük ise Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründedir. 10-19 istihdamlı işyerleri içinde; part-time çalışma yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör "Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor" sektörüdür. En düşük ise "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründedir. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde; part-time çalışma yapan işyeri oranı en yüksek olan sektör "Eğitim" sektörüdür. En düşük ise "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektöründe mevcuttur. 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde part-time çalışma yapan işyerleri içerisinde ilk sırada yüzde 34,4 ile "Eğitim" sektörü yer almaktadır. "Eğitim" sektöründeki yaklaşık her 3 işyerinden 1 tanesinin part-time çalışanı bulunmaktadır.

Part-time çalışmanın en yoğun olduğu sektörler kısa çalışma ödeneğinden de en fazla yararlanan sektörlerdir. Pandemi nedeniyle istihdamın azaltılmasını engellemek için kullanılan kısa çalışma ödeneği part-time çalışma oranını arttırmıştır.

Ülkemizde 10 ve üzeri çalışanı bulunan ve part-time çalışanı olan işyerlerinin oranı 2018 yılında yüzde 11,3 iken; 2019 yılında yüzde 15,4, pandeminin etkisiyle bu oran 2020 yılında yüzde 17,2'ye, 2021 yılında ise yüzde 19,5'e çıkmıştır. Görüldüğü gibi yıllara göre artan part-time çalışma oranı, pandemi koşullarının da etkisiyle son 2 yıldır daha fazla artış göstermiştir.

Mevcut istihdamda ağırlığını hissettiren "İmalat" ile "Toptan ve perakende ticaret" sektörlerinde ise 2+ işyerlerinde part-time çalışanı olan işyerleri oranı sırasıyla yüzde 9,2 ve yüzde 6,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 7: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulaması Olan İşyeri Oranı (%)

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
Bilgi ve iletişim	19,1%	27,1%	25,4%	20,4%
Gayrimenkul faaliyetleri	20,1%	10,0%	9,3%	19,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	15,1%	13,5%	8,5%	13,9%
Toptan ve perakende ticaret	11,4%	19,5%	31,1%	12,5%
Finans ve sigorta faaliyetleri	10,9%	15,3%	24,2%	11,5%
İmalat	9,1%	13,6%	14,9%	10,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	7,8%	24,6%	29,5%	10,2%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5,3%	6,7%	9,7%	5,5%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faal.	5,3%	3,6%	4,5%	5,0%
İnşaat	4,6%	3,8%	5,7%	4,6%
Eğitim	3,9%	5,3%	4,9%	4,3%
Diğer hizmet faaliyetleri	3,7%	6,8%	8,7%	3,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2,7%	9,1%	12,0%	3,4%
Ulaştırma ve depolama	3,0%	9,0%	10,3%	3,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,6%	5,2%	4,6%	3,1%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2,6%	3,4%	2,8%	2,8%
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,4%	1,8%	3,9%	2,1%
Genel Toplam	8,3%	13,6%	16,5%	9,1%

Kaynak: İPA 2021

Türkiye geneli 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde e-ticaret uygulamasından yararlanan işverenler değerlendirildiğinde; işverenlerin sadece %9,1'inin e-ticaretten faydalandığı gözlemlenmiştir. En fazla e-ticaret uygulamasından yararlanılan sektör yüzde 20,4 ile "Bilgi ve iletişim" sektörü iken en az yararlanılan sektör yüzde 2,1 ile "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektörüdür.

Ülkemizde 10 ve üzeri çalışanı bulunan ve e-ticaret uygulaması olan işyerlerinin oranı 2019 yılında yüzde 8,2 iken; pandemi koşullarının etkisiyle bu oran 2020 yılında yüzde 12,7'ye, 2021 yılında ise artmaya devam ederek yüzde 14,9'a yükselmiştir. Görüldüğü gibi pandemi koşulları e-ticaretin yaygınlaşmasına yol açmıştır.

Yatırımların ekonomilerin büyüme ve kalkınma süreçlerinin desteklenmesinde etkili araçlar olmasından hareketle araştırma kapsamında "yatırım" kavramına özellikle yer verilmiştir. Ülkemizde gelecek bir yıl içerisinde yatırım yapmayı planlayan işyerlerine dair veriler derlenmiştir. Buna göre işverenlerin yüzde 7,5'i gelecek bir yıl içerisinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Grafik 1: İşyeri Büyüklüklerine Göre Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

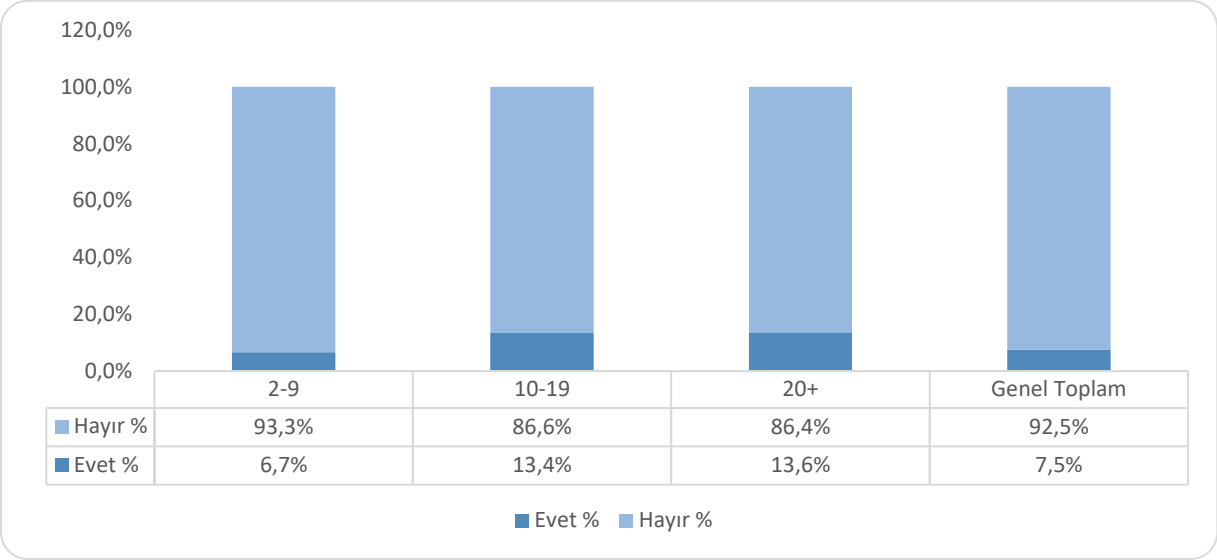

Kaynak: İPA 2021

İşverenlerin yatırım planları işyerlerinin büyüklüklerine göre değişmektedir. 2-9 kişi istihdam eden işyerlerinde yatırım planlayan işyeri oranı yüzde 6,7 iken 10-19 kişi istihdam eden işyerlerinde yatırım planlayan işyeri oranı yüzde 13,4 ve 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinde yüzde 13,6'dır.

Tablo 8: Sektörlere Göre Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşyeri Oranı (%)

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
Madencilik ve taş ocakçılığı	11,9%	14,1%	17,4%	13,7%
İmalat	10,4%	14,0%	17,3%	11,7%
Bilgi ve iletişim	10,6%	12,3%	12,1%	10,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	10,2%	11,1%	12,1%	10,3%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	6,2%	7,0%	23,1%	10,0%
İnşaat	8,1%	16,5%	15,9%	9,4%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	7,3%	10,3%	18,1%	9,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	9,3%	8,8%	7,2%	8,9%
Toptan ve perakende ticaret	7,1%	19,1%	12,6%	7,9%
Eğitim	6,1%	7,8%	8,8%	6,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	5,0%	4,6%	7,0%	5,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	4,6%	7,1%	9,3%	5,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	4,5%	7,6%	8,2%	4,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	3,1%	8,4%	11,6%	4,5%
Ulaştırma ve depolama	3,6%	9,0%	10,9%	4,1%
Diğer hizmet faaliyetleri	4,0%	4,5%	7,5%	4,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1,8%	5,6%	6,2%	2,1%
Genel Toplam	6,7%	13,4%	13,6%	7,5%

Kaynak: İPA 2021

Gelecek bir yıl içerisinde yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında ise sektörler arası farklılıklar göze çarpmaktadır. Ülke genelinde yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin en yüksek oranda "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektöründe olduğu görülmektedir. Bu sektörü sırasıyla "İmalat" ile "Bilgi ve iletişim" sektörleri takip etmektedir. İşyerleri içerisinde en yüksek yatırım planı yapma oranı ise yüzde 20,3 ile "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektöründe yer alan 20+ istihdamlı işyerlerindedir. En düşük yatırım planı yapma oranı ise yüzde 1,8 oranı ile "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektöründe 2-9 istihdamlı işyerlerindedir.

Tablo 9: Yatırım Yapmayı Planlayan İşyerlerinin Yatırım Türüne Göre Dağılımı (%)

İşyeri Büyüklüğü	Diğer	İlave Yatırım	Stratejik Yatırım	Teknolojik Yatırım
2-9	22,8%	61,0%	22,1%	21,1%
10-19	26,4%	62,9%	18,5%	20,2%
20+	23,3%	65,8%	17,7%	23,1%
2+	23,3%	61,7%	21,2%	21,2%

Kaynak: İPA 2021

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin yatırım türlerine göre dağılımı incelendiğinde; tüm işyeri büyüklüklerinde yüzde 61,7'si "ilave yatırım", yüzde 21,2'si "teknolojik yatırım", yüzde 21,2'si "stratejik yatırım" ve yüzde 23,3'ü ise "diğer yatırım" türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

En fazla yatırım yapılması planlanan ilk on il sırasıyla; İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya, Bursa, Konya, Kocaeli, Adana, Gaziantep, Muğla, illeridir. "İlave yatırım" için yatırım yapılması planlanan ilk on il sırasıyla; İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara, Antalya, Gaziantep, Konya, Kayseri, Muğla, Manisa illeridir. "Teknolojik yatırım" için yatırım yapılması planlanan ilk on il sırasıyla; İstanbul, Bursa, Ankara, Konya, Mersin, İzmir, Antalya, Gaziantep, Muğla, Sakarya illeridir. "Stratejik yatırım" için yatırım yapılması planlanan ilk on il sırasıyla; İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Bursa, Konya, Kayseri, Kocaeli, Muğla, Mersin illeridir. "Diğer yatırım" için yatırım yapılması planlanan ilk on il sırasıyla; İstanbul, Ankara, Antalya, İzmir, Kocaeli, Muğla, Kayseri, Ordu, Manisa, Bartın illeridir.

Çalışma kapsamında işyerlerine daha önce son 1 yıl içinde İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı sorulmuştur. Araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden yüzde 66,1'i daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmıştır.

Grafik 2: Yıllar İtibari İle İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Oranları (10+)

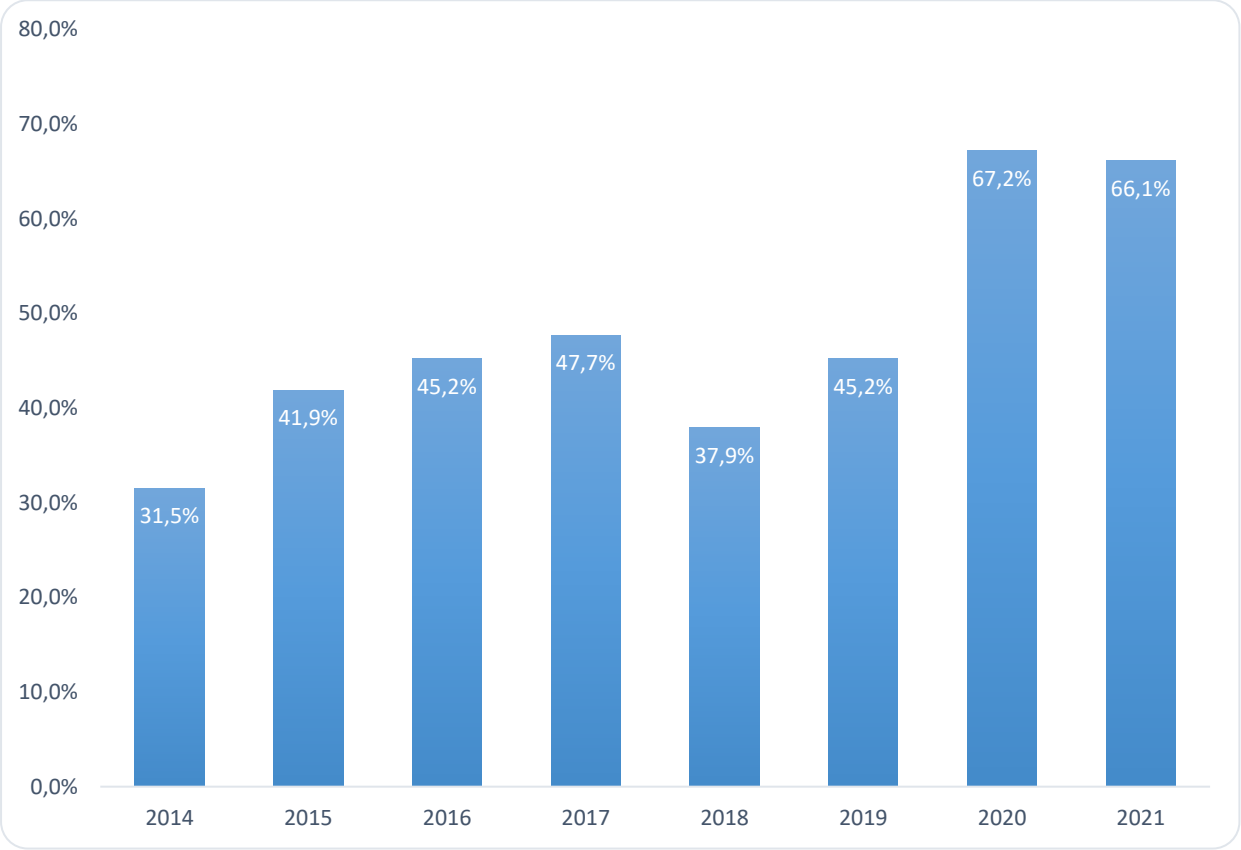

Kaynak: İPA 2014-2021

10+ işyerleri içinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yıllar itibariyle genel olarak artmıştır. Özellikle son iki yılda pandemi ile birlikte yaşanan gelişmelerle İŞKUR'un sunduğu hizmetlerin hem nitelik hem de nicelik olarak artması bu tablonun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. İŞKUR'dan faaliyetlerinden yararlanan işyeri oranının artması, Kurumun işgücü piyasasındaki etkinliğinin de artmasının bir göstergesidir.

2014 yılında araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işverenlerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma oranı yüzde 31,5 iken 2021 yılına gelindiğinde söz konusu oran, 35 puan gibi yüksek bir seviyede artarak yüzde 66,1'e yükselmiştir.

Grafik 3: İşyeri Büyüklüğüne ve Yıllara Göre İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Oranları

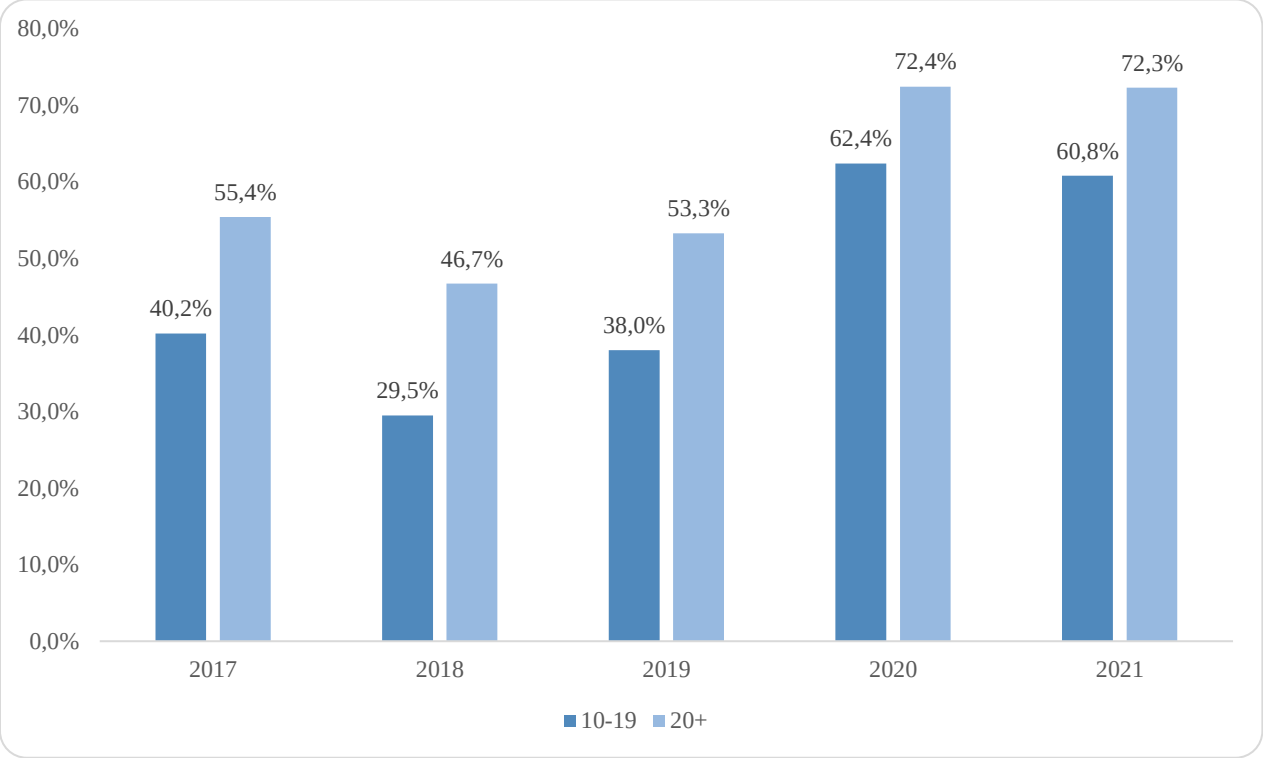

Kaynak: İPA 2017-2021

İşyeri büyüklüklerine göre bakıldığında İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranının işyeri büyüklüğü arttıkça arttığı anlaşılmaktadır. Buna ek olarak işyerleri içerisinde en fazla oranda 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Son 5 yıla bakıldığında bu durumun değişmediği anlaşılmaktadır.

Grafik 4: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları (2+)

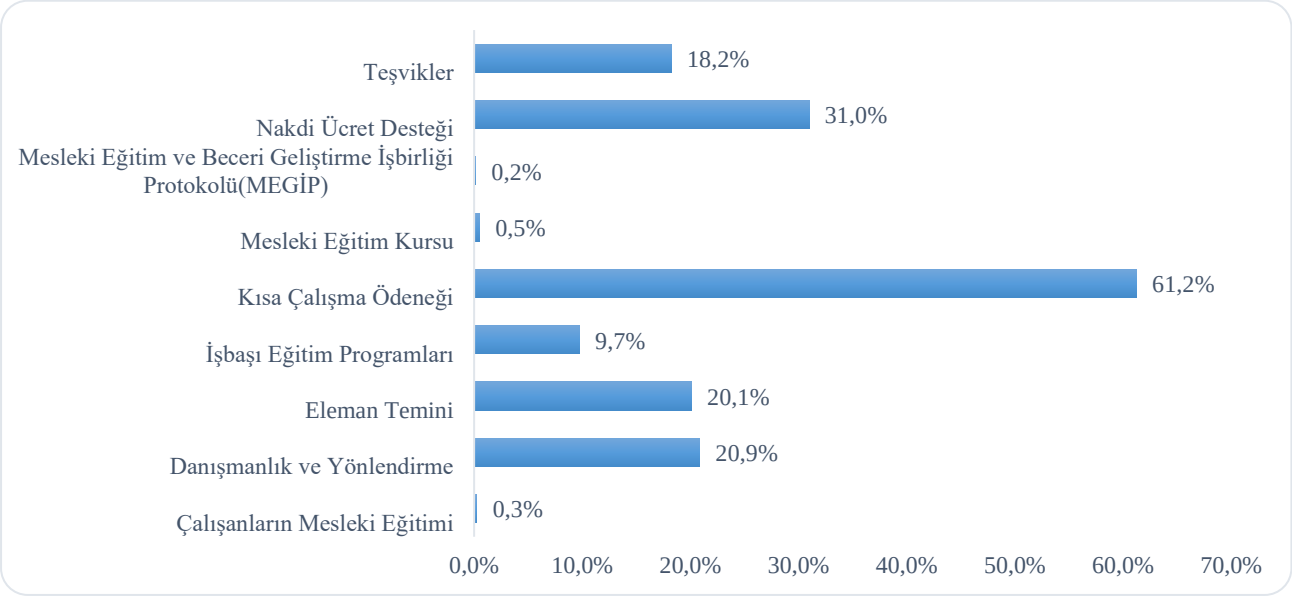

Kaynak: İPA 2021

Türkiye genelinde 2+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 39,7'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İŞKUR faaliyetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 61,2'si Kısa Çalışma Ödeneğinden yararlanmış olup, yüzde 31'i Nakdi Ücret Desteği hizmetinden faydalanmıştır. Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden faydalanan işyerlerinin oranı yüzde 20,9, Eleman Temini hizmetinden yararlanan işyerlerinin oranı ise %20,1'dir. 2019 yılında en fazla faydalanılan hizmet %67,9'luk oranı ile eleman temini daha sonra ise %46,7 ile danışmanlık hizmeti gelmiştir. 2020 yılında yaşanan pandemi süreci İŞKUR'dan alınan hizmetlerin dağılımını ve oranını ciddi şekilde değiştirmiştir. 2021 yılında da bu değişimin sürdüğü görülmektedir.

Teşvikler de Kurumumuzun işverenler tarafından sıkça yararlanılan hizmetlerinden birisidir. Çalışanların Mesleki Eğitimi, Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği Protokolü(MEGİP) ve Mesleki Eğitim Kursu ise en az faydalanılan İŞKUR hizmetleri olarak sıralanmaktadır.

Sektörlerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumlarına bakıldığında sırasıyla "Eğitim", "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" ile "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektörlerinde bulunan işyerlerinin en yüksek oranda İŞKUR hizmetlerinden faydalandıkları görülmektedir. "Ulaştırma ve depolama", "İnşaat" ve "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektörleri ise İŞKUR hizmetlerini en düşük oranda kullanan sektörlerdendir.

İŞKUR hizmetlerden yararlanan "Eğitim", "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri", "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektörlerindeki firmaların ağırlıklı olarak (yüzde 40 üzeri) kısa çalışma ödeneğinden yararlandığı görülmektedir. İkinci sırada ise nakdi ücret desteği yararlanılan hizmetlerde ön plana çıkmaktadır. 17 sektörde de en fazla yararlanılan hizmet, kısa çalışma ödeneği olmuştur.

Grafik 5: 2+ İstihdamlı İşyerlerinin Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanma Durumu (%)

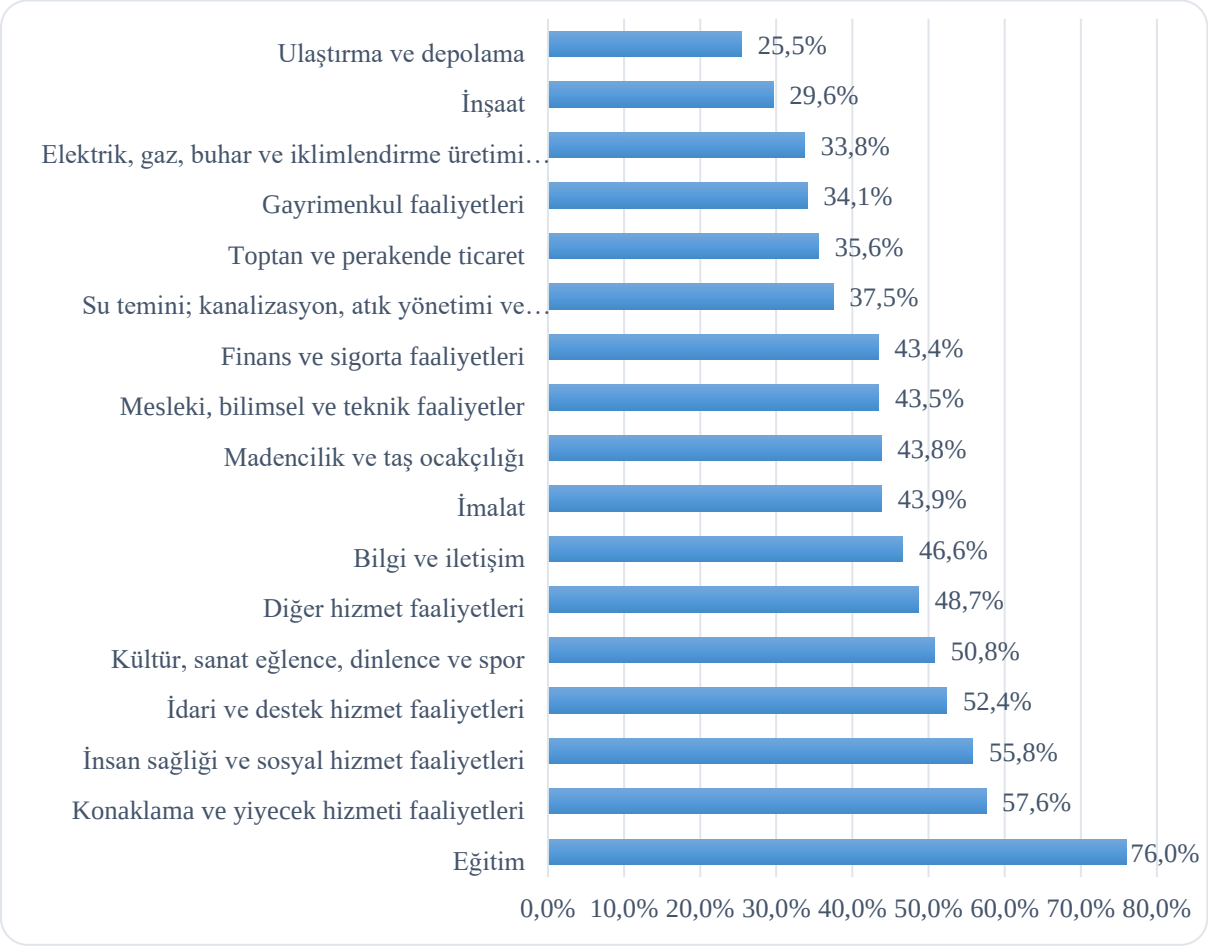

Kaynak: İPA 2021

Ülke geneli 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde sektörlere göre hangi İŞKUR hizmetlerinden faydalanıldığına bakıldığında; çalışanların mesleki eğitimi, mesleki eğitim ve beceri geliştirme işbirliği protokolü ve mesleki eğitim kursları oranlarının çok düşük olduğu gözlenmektedir. Eleman temininde, “Toptan ve perakende ticaret”, “İmalat” ve “İnşaat”, danışmanlık ve yönlendirmede “Toptan ve perakende ticaret”, “İmalat” ve “Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri” ile işbaşı eğitim programlarında “Toptan ve perakende ticaret”, “İmalat” ve “Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler” sektörleri en başta gelmektedir.

2.2.Mevcut İstihdam Verileri

Bu başlık altında araştırma kapsamına giren işyerlerinde istihdamda olanlara ilişkin verilere yer verilecek ve çalışanların sektörlere göre dağılımları analiz edilecektir.

Tablo 10: Sektörlere Göre İstihdam Durumu

Sektör	Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İmalat	3.253.973	1.051.622	4.305.596
Toptan ve perakende ticaret	2.325.857	1.038.597	3.364.454
İnşaat	1.174.548	132.220	1.306.768
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	834.604	357.357	1.191.961
Ulaştırma ve depolama	887.515	163.883	1.051.398
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	641.346	301.924	943.270
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	436.035	276.259	712.294
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	164.101	274.066	438.167
Eğitim	148.762	228.987	377.749
Diğer hizmet faaliyetleri	154.997	100.349	255.346
Bilgi ve iletişim	171.147	82.059	253.206
Finans ve sigorta faaliyetleri	94.897	85.373	180.270
Madencilik ve taş ocakçılığı	152.359	11.838	164.197
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	91.109	14.016	105.125
Gayrimenkul faaliyetleri	64.752	34.320	99.073
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	62.257	25.889	88.146
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faal.	64.590	10.352	74.942
Genel Toplam	10.722.849	4.189.113	14.911.962

Kaynak: İPA 2021

Sektörlere göre istihdam durumu incelendiğinde; araştırma kapsamındaki işyerlerinde 10 milyon 722 bin 849'u erkek ve 4 milyon 189 bin 113'ü kadın olmak üzere toplam 14 milyon 911 bin 962 kişi çalışmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan istihdamı, Sosyal Güvenlik Kurumu verileri ile karşılaştırdığımızda da benzer sonuca ulaşmaktayız. 2021 Nisan döneminde 4/a kapsamında 17 sektörde yer alan 2+ istihdamın 15 milyon 57 bin 617 kişi olduğu görülmektedir.[4] Araştırma sonuçları ile idari kayıtlar yüksek oranda uyuşmaktadır.

[4] SGK, 2021 Nisan Aylık Bülten Tablosu, 4/a Kapsamında Zorunlu Sigortalıların Faaliyet Kollarına ve İşyeri Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Araştırma kapsamında tespit edilen çalışanların yüzde 71,9'u erkeklerden yüzde 28,1'i ise kadınlardan oluşmaktadır. Diğer bir deyişle yaklaşık her on çalışandan yedisi erkek, üçü kadın çalışandır. "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" ve "Eğitim" sektörlerinde kadın çalışan sayısı erkek çalışan sayısından fazladır. Diğer sektörlerin tümünde erkek çalışan sayısı kadın çalışan sayısından fazladır. En fazla çalışan olan üç sektör sırasıyla "İmalat", "Toptan ve perakende ticaret" ve "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektörlerdir. Çalışanların yüzde 28,9'u İmalat sektöründedir. En az çalışan bulunan sektör ise "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörüdür.

Grafik 6: İşyeri Büyüklüklerine Göre İşyeri ve Çalışan Sayıları

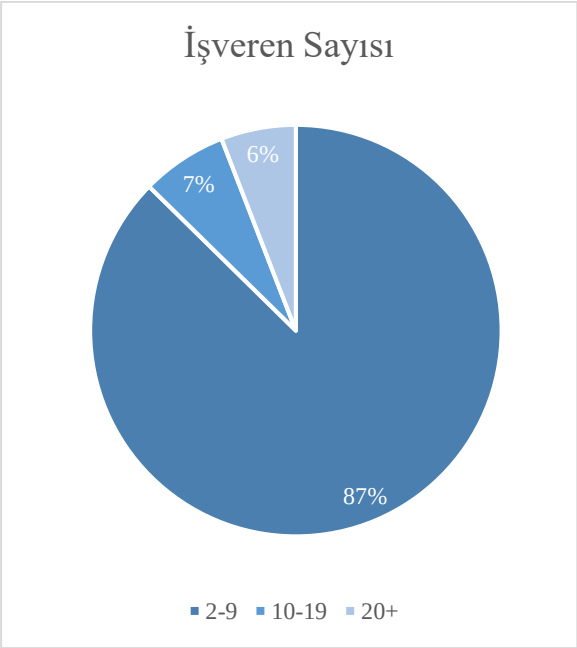

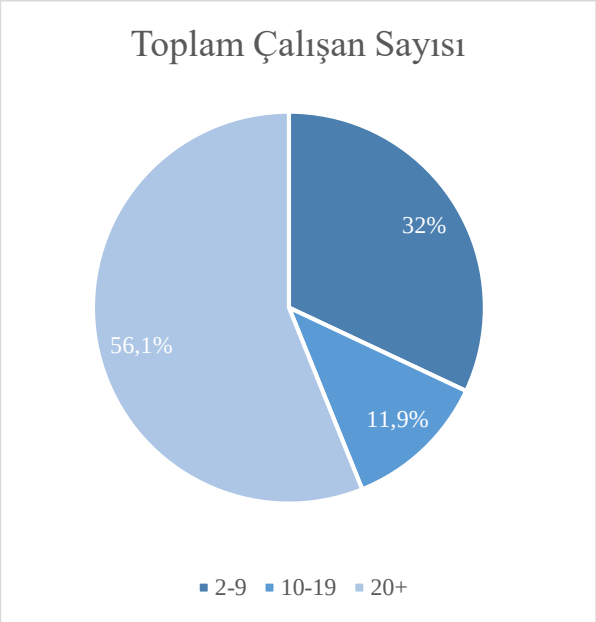

Kaynak: İPA 2021

İşyeri büyüklüklerine göre işyeri ve çalışan sayıları incelendiğinde; işyeri sayısı en fazla 2-9 arası istihdamlı işyerlerindeyken, çalışan sayısı en fazla 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinde bulunmaktadır.

Grafik 7: İstihdamın İşyeri Büyüklükleri ve Cinsiyete Göre Dağılımı

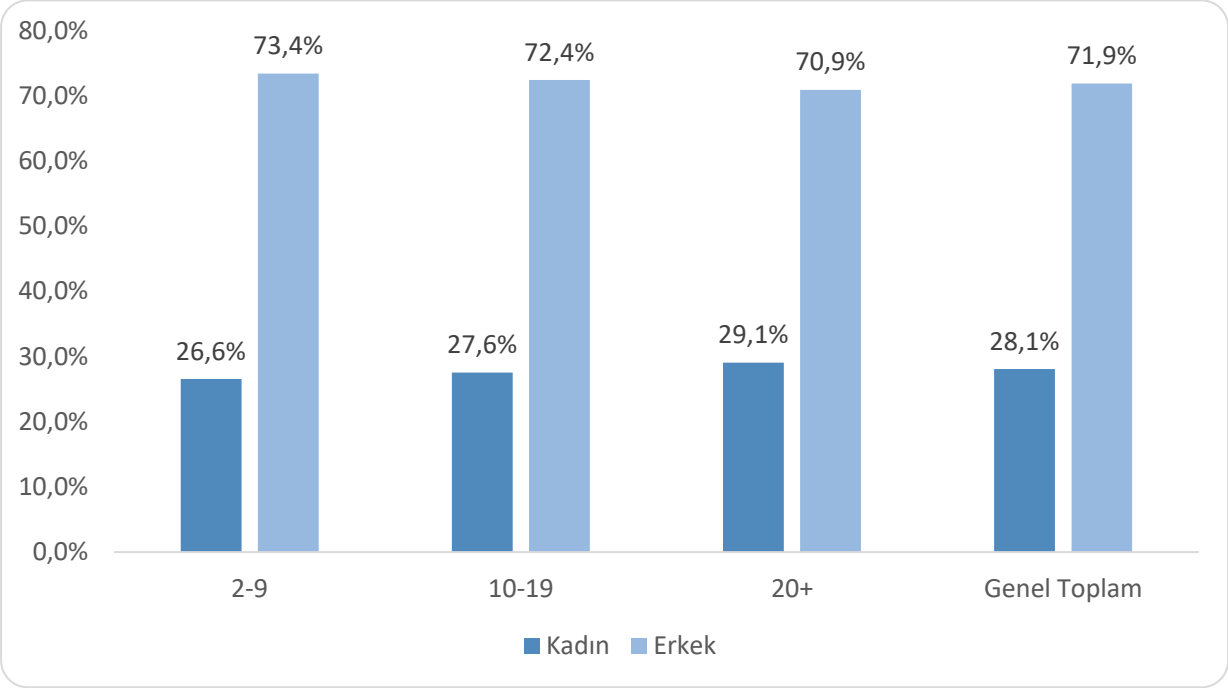

Kaynak: İPA 2021

Bütün işyeri büyüklüklerinde yaklaşık olarak her 4 çalışandan 3'ü erkektir. Kadınların en yüksek oranda çalıştığı işyeri büyüklüğü 20 ve üzeri çalışan istihdam eden işyerleridir. Bu sonuç değerlendirilirken bu çalışmanın özel sektör işyerlerini kapsadığı dikkate alınmalıdır.

Grafik 8: Sektörlere Göre Çalışanların Yüzde Dağılımı

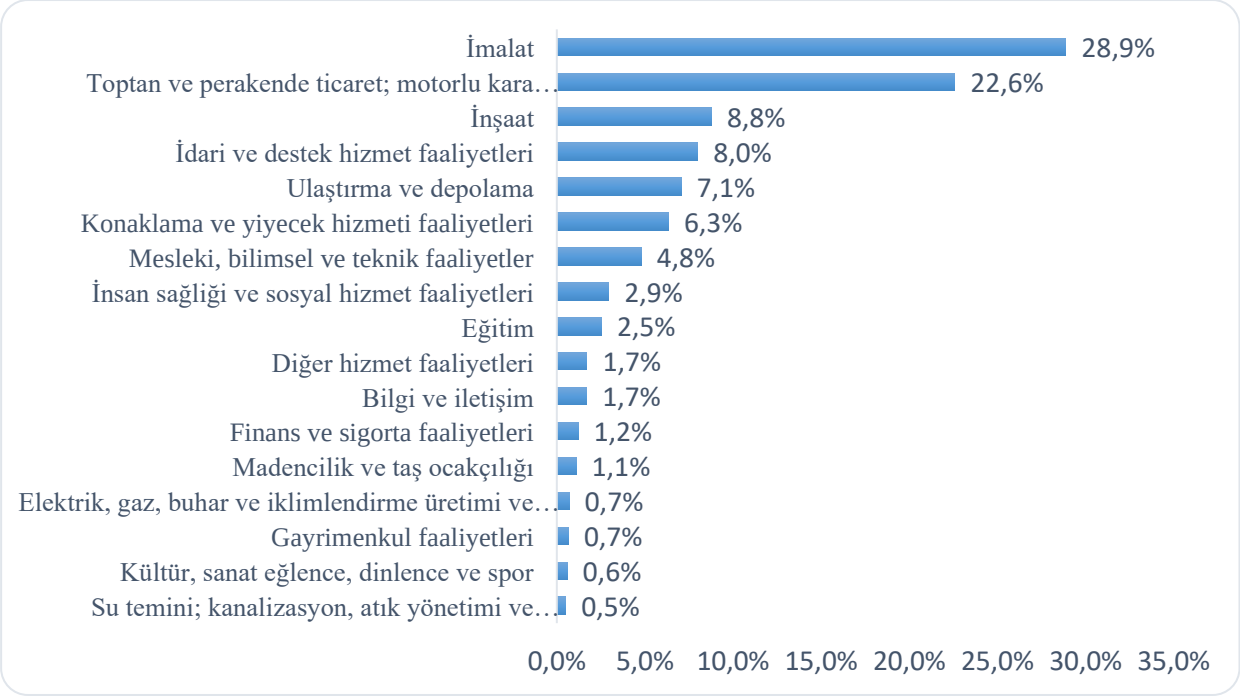

Kaynak: İPA 2021

Grafik 8'de sektörlere göre çalışanların toplam istihdam içindeki yüzdesi ifade edilmiştir. Buna göre en fazla istihdam "İmalat" sektöründedir. Bunu "Toptan ve perakende ticaret" ve "İnşaat" sektörleri izlemektedir. En az istihdama sahip olan sektör "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörüdür. Geçen yıla göre sektör sıralamasında "İmalat" ile "Toptan ve perakende ticaret"in yeri aynı kalırken; en çok istihdamın olduğu üçüncü sektör olan "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" yerini "İnşaat" sektörüne bırakmıştır.

3. AÇIK İŞLER

İşgücü piyasasının talep tarafına ilişkin bir gösterge olan açık işler, işgücü talebine yönelik olarak politikalar planlanırken başvurulan önemli bir veri kaynağını ifade etmektedir. İşgücü piyasasının talep yönünü ortaya çıkarmada temininde güçlük çekilen meslekler ile açık iş verileri en önemli göstergelerdir. 2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında, açık iş tanımı; henüz ortaya çıkmış ve doldurulmamış, işverenin işyeri dışından uygun bir aday bulmak amacıyla aktif adımlar atmakta olduğu ve daha fazla adım atmaya hazırlandığı, işveren tarafından hemen doldurulmak istenen ücretli bir iş olarak ifade edilmektedir. Bu anlamda İşgücü Piyasası Araştırmalarında işyeri bilgi formunun uygulanması sırasında açık işler, işyerinde "fiilen" ihtiyaç duyulan ve aktif arama kanalı ile aranılan meslekleri ifade etmektedir.

Açık iş, işverenin piyasadan (işyeri dışından) işgücü alarak doldurmak istediği işleri ifade eder. Açık iş oranı hakkındaki veriler, işgücü yetiştirme programlarının cari ihtiyaçlara daha duyarlı hale getirilmesini sağlama ve işgücü arz ve talebi arasındaki dengesizliği belirleme gibi yönlerden fayda sağlamaktadır.

Araştırma kapsamında işyerlerine 2021 yılı 22 Mart-30 Nisan tarihleri arasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin personel ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan meslekler yanında bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler ve açık işleri hangi kanallar ile aradıkları da sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Çalışma kapsamında açık işlere ilişkin talep edilen cinsiyet bilgisi de sorulmuştur. Kurum idari kayıtlarında iş taleplerini cinsiyet ayrımı olmadan toplamaktadır. Ancak bu çalışma veri üretmeye yönelik bir araştırma olduğundan dolayı açık işlerde cinsiyet ayrıntısı sorulmuştur. Kadın istihdamına yönelik eğilimler tespit edilmeye çalışılmıştır. Seçenekler arasında "cinsiyet önemli değil" seçeneği de yer almıştır.

Araştırma kapsamındaki toplam 1 milyon 409 bin 789 işyerinden 72 bin 493 tanesinin çalışma döneminde açık işi olduğu tespit edilmiş ve bu işyerlerinde toplam 231 bin 903 kişilik açık iş olduğu bilgisi alınmıştır.

10+ istihdamlı *(2020 yılı İşgücü Piyasası Araştırması pandemi sebebiyle 10+ istihdamlı işyerlerini kapsayacak şekilde yapılmıştır.)* işyerlerindeki açık iş sayısı, 2020 yılı ile karşılaştırıldığında %8,1 oranında artmıştır.

2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki 2+ istihdamlı her 100 işyerinden 5,1'inde açık iş bulunmakta olup işyeri büyüklüklerine göre incelendiğinde; işyeri büyüklüğü arttıkça açık işi olan işyeri oranının da arttığı ortaya çıkmaktadır. Zira 2-9 istihdamlı işyerlerinin yüzde 3,9'unda, 10-19 istihdamlı işyerlerinin yüzde 10,1'inde açık iş bulunmakta olup 20+ istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 18,6'ya çıkmaktadır.

Grafik 9: İşyeri Büyüklüğüne Göre Açık İş Bulunan İşyeri Oranları

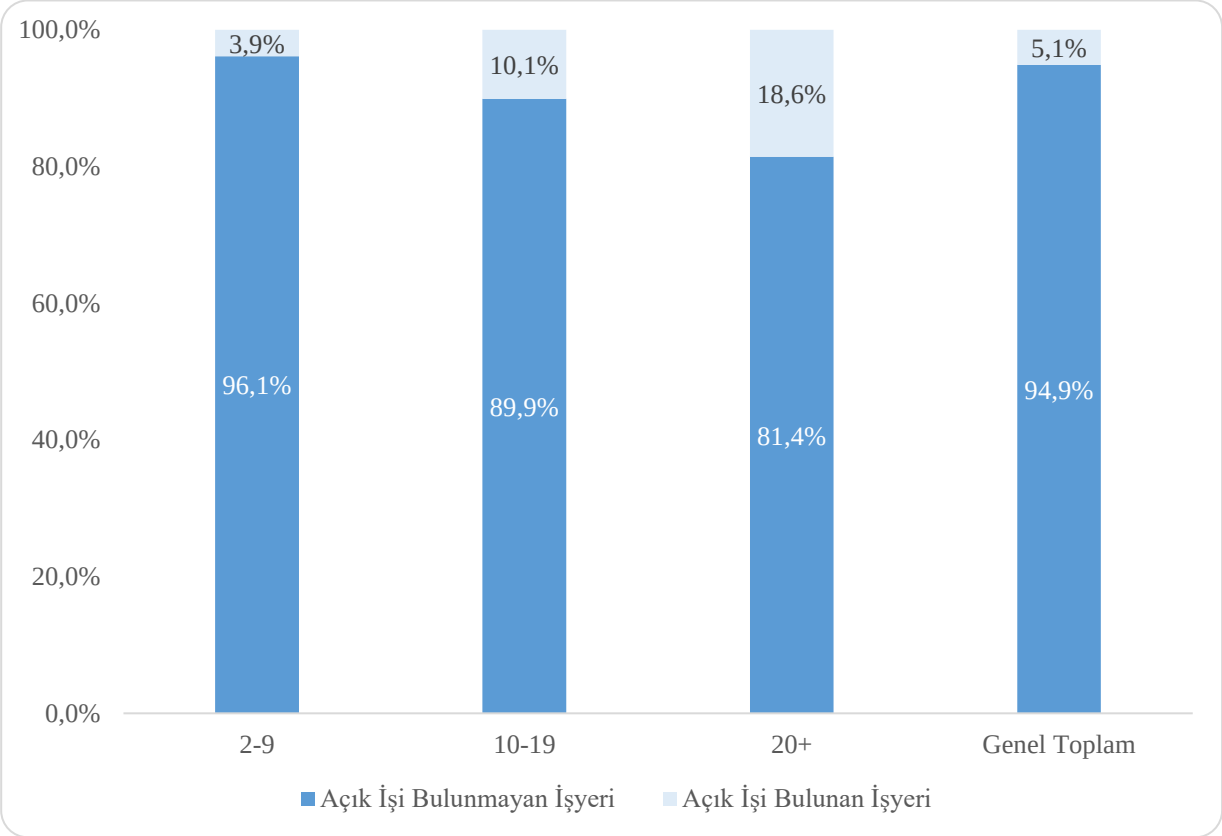

Kaynak: İPA 2021

2020 yılına göre (%12,4) bu yıl 10+ istihdamlı işyerlerinde açık işi olan işyeri oranı 1,6 puan artmıştır. İşyeri büyüklükleri açısından geçen yıl ile karşılaştırıldığında ise 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde 0,8 puan, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 2,7 puan arttığı görülmüştür. 2-9 istihdamlı her 100 işyerinin yüzde 3,9'unda, 10-19 istihdamlı her 100 işyerinin yüzde 10,1'inde ve 20+ istihdamlı işyerlerinde ise her 100 işyerinin yüzde 18,6'sında açık iş bulunmaktadır.

2019 yılına göre değerlendirdiğimizde; 10+ istihdamlı işyerlerinde açık işi olan işyeri oranı 2019 yılında %15,6 iken 2020 yılında pandeminin de etkisiyle açık işi olan işyeri oranı 3,2 puan azalarak %12,4'e gerilemiştir. 2021 yılına gelindiğinde ise bu oran 1,6 puan artarak %14'e yükselmiş olsa da pandemiden önceki seviyesine ulaşamamıştır.

Grafik 10: Sektörlere ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İşi Olan İşyeri Oranı (%)

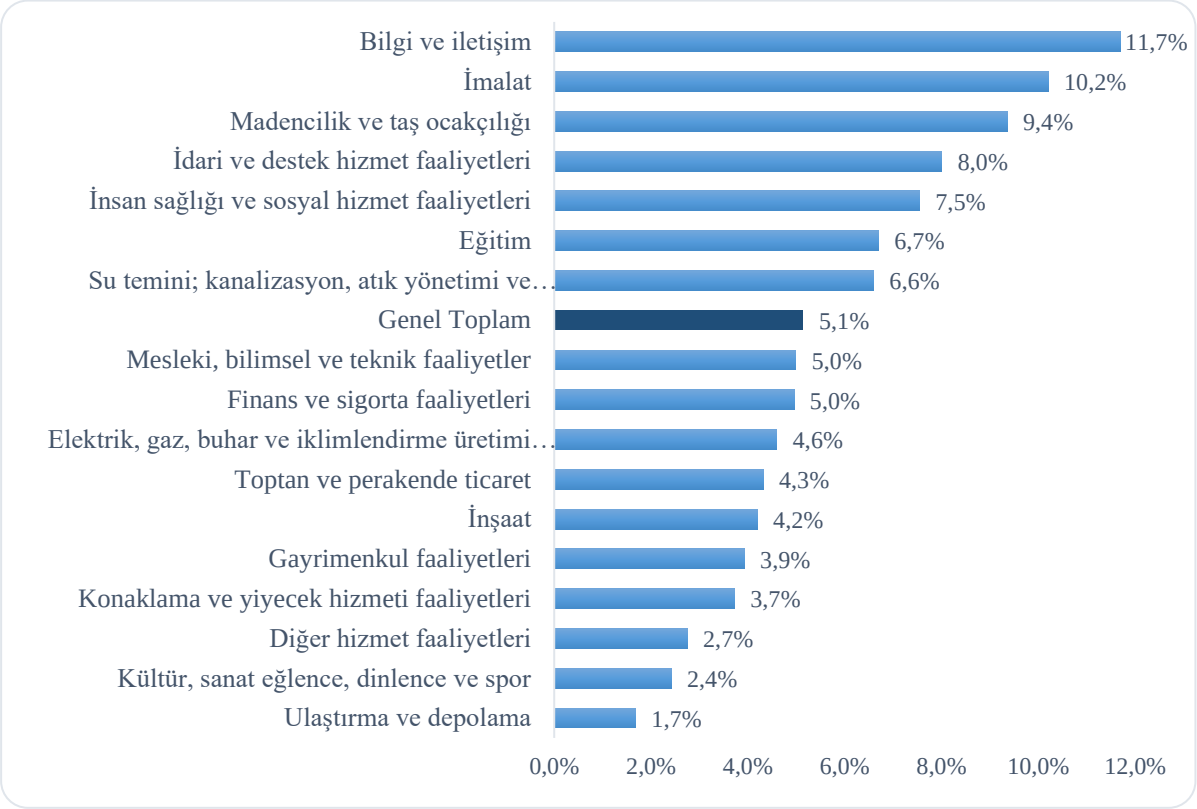

Kaynak: İPA 2021

Açık işi olan işyerlerinin toplam işyerleri içerisindeki oranı, işyerlerinin açık iş verme potansiyelini göstermektedir. "Bilgi ve iletişim" sektörü diğer sektörlere nazaran en yüksek oranda açık işi olan işyeri bulunan sektördür. Sektörde yer alan işyerlerinin yüzde 11,7'sinde açık iş bulunmaktadır. 2-9 istihdamlı işyerlerinde bu oran yüzde 9,3, 10-19 istihdamlı işyerlerinde yüzde 14,5 ve 20+ işyerleri için yüzde 30 olarak tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında ülkemizde oransal olarak en fazla açık işi bulunan işyeri olan "Bilgi ve iletişim" sektörünü sırasıyla "İmalat" ile "Madencilik ve taş ocakçılığı" sektörleri takip etmektedir.

Bilgi ve iletişim sektöründe 20+ işyerlerinde işyerlerinin %30'unun açık işi bulunmasına rağmen bu oran "Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor" sektöründe ise %5'e kadar düşmektedir.

Bilgi ve iletişim sektöründe açık işi olan işyeri oranının artmış olması nitelikli işgücüne olan ihtiyacı ortaya koymaktadır. Buna karşın pandeminin en çok etkilediği sektörlerden biri olması nedeniyle "Konaklama ve Yiyecek Faaliyetleri" sektöründe ise açık işi olan işyeri sayısı önceki yıla göre artmıştır. Kısa çalışma ödeneğinden yararlanan işyeri oranının yüksek olduğu

sektörlerde doğal olarak açık işi olan işyeri oranı düşük seviyede kalmıştır. İnşaat sektöründe gözlenen düşük oranda, mevsimselliğin etkisi büyüktür.

Tablo 11: Sektörlere ve İşyeri Büyüklüklerine Göre Açık İş Sayısı

Sektör	2-9	10-19	20+	2+
İmalat	39.732	9.897	54.736	104.364
Toptan ve perakende ticaret	22.918	6.098	14.166	43.183
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3.684	857	11.713	16.253
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	4.765	1.102	6.353	12.220
İnşaat	7.169	924	3.115	11.208
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7.410	1.351	1.830	10.591
Ulaştırma ve depolama	3.123	728	4.565	8.416
Bilgi ve iletişim	3.317	654	2.142	6.112
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.803	603	3.405	5.811
Diğer hizmet faaliyetleri	3.177	390	495	4.061
Eğitim	1.131	984	1.271	3.386
Finans ve sigorta faaliyetleri	683	152	955	1.790
Gayrimenkul faaliyetleri	931	114	284	1.329
Madencilik ve taş ocakçılığı	320	163	769	1.253
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	166	34	492	691
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	519	45	106	670
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	193	67	305	565
Genel Toplam	101.041	24.160	106.702	231.903

Kaynak: İPA 2021

Araştırma kapsamındaki 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin sektörel dağılımına bakıldığında birinci sırayı yüzde 45 oranıyla "İmalat" sektörü almaktadır. İkinci sırada yüzde 18,6 oranıyla "Toptan ve perakende ticaret" sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 7 ile "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektörü bulunmaktadır. Her 10 açık işten yaklaşık 7 tanesi (% 70,6) bu üç sektöre aittir. Alınan açık işlerde en düşük paya sahip olan sektör ise "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörüdür.

2020 yılına göre 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık iş sayısı yaklaşık 10 bin kişi artmıştır. Artışı başta çeken sektör 9 bin 92 ile "İmalat" olurken, sektördeki açık iş kapasitesinin yüzde 16,4 oranında arttığını görmekteyiz. Ek olarak "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" ve "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektörlerinde de açık iş sayılarında artış olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın önceki yıla göre göre açık iş sayısı azalan sektörlerin başında "Ulaştırma ve depolama" ile "İdari ve destek hizmet faaliyetleri" sektörleri gelmektedir. Söz konusu sektörlerde bu yıl yaklaşık 6 bin kişilik açık iş azalışı oluşmuştur.

Grafik 11: Açık İş Oranı (2020-2021)

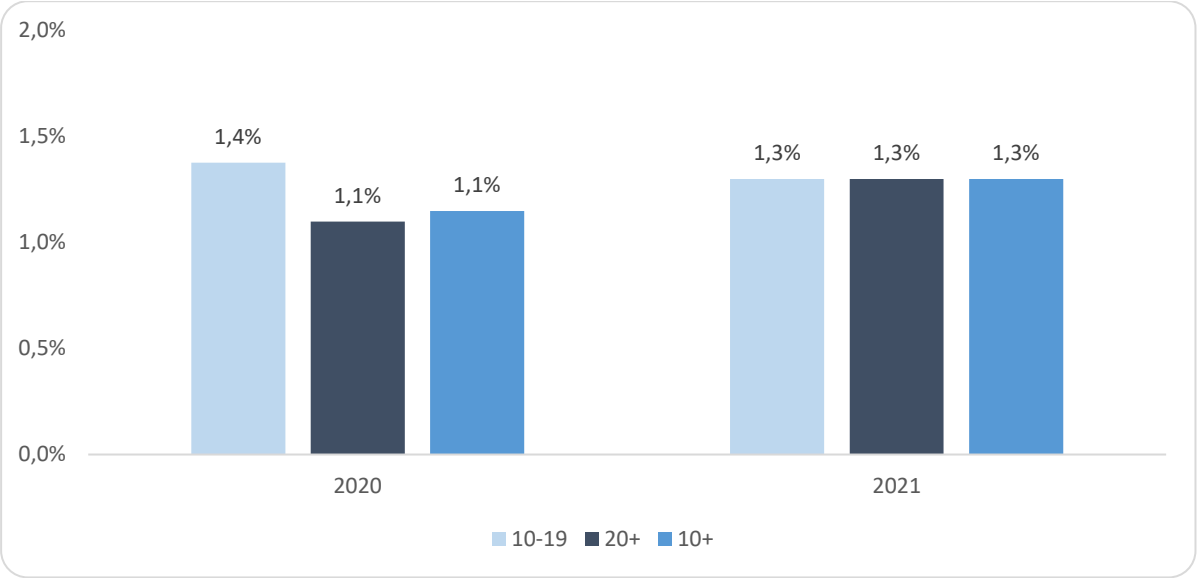

Kaynak: İPA 2021

Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile açık iş oranı hesaplanmaktadır. Bu kapsamda 2021 yılında ülke geneli 2+ istihdamlı işyerlerinde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, 10+ istihdamlı işyerlerinde ise 2021 yılında açık iş oranı yüzde 1,3 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılına göre söz konusu büyüklükteki işyerlerinde (%1,1) bu yıl açık iş oranı 0,2 puan artmıştır.

Açık iş oranı işyerlerinin büyüklüğüne göre değişmekte olup bu kapsamda açık iş oranının en çok 10-19 istihdamlı işyerlerinde yüksek olduğu görülmektedir. Söz konusu işyerlerinde açık iş oranı, yüzde 1,3 olarak gerçekleşmiştir. Buna ek olarak 20+ istihdamlı işyerlerinde de yüzde 1,3 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 12: Sektörlere Göre Açık İş Oranları(%)

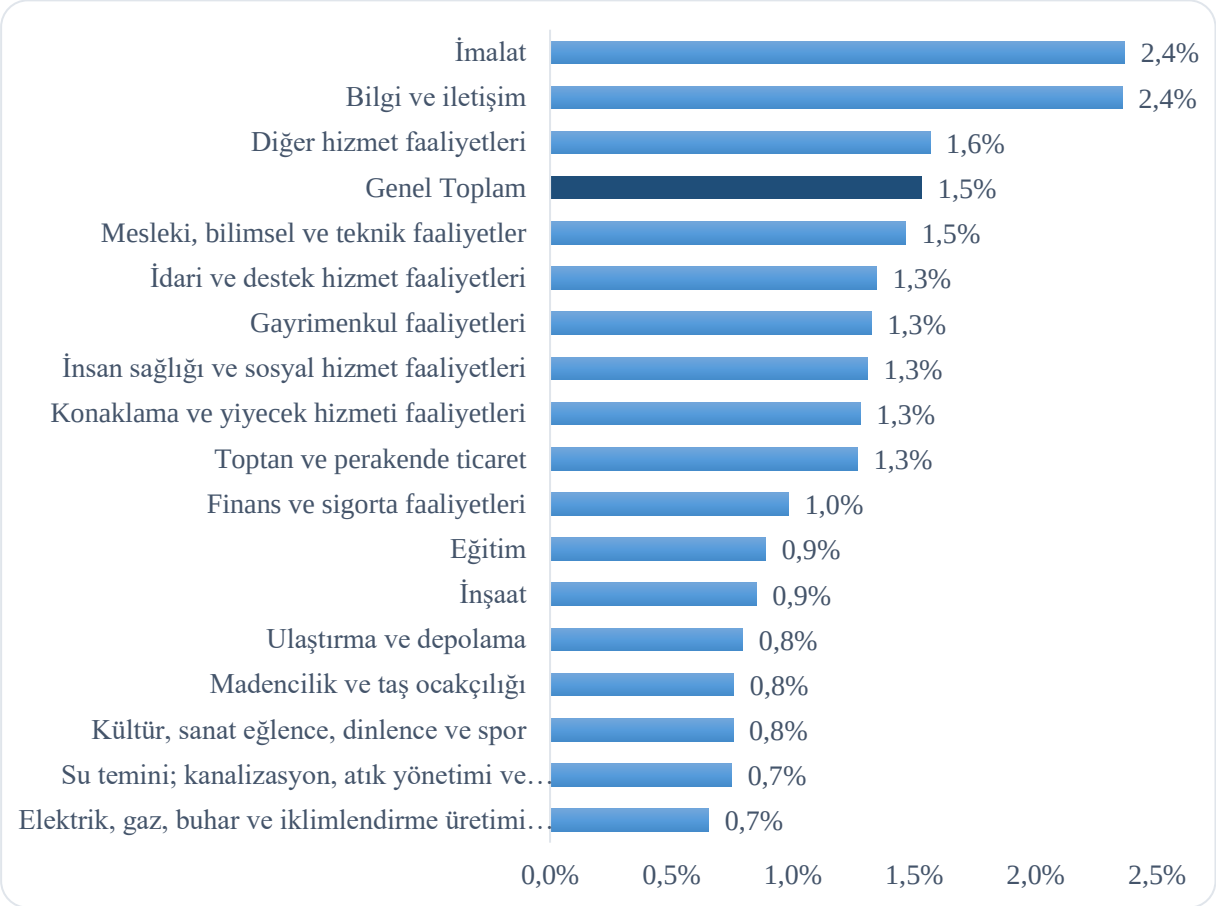

Kaynak: İPA 2021

2 ve üzeri istihdamlı işyerleri bazında değerlendirdiğimizde; açık iş oranı en yüksek olan sektörün "İmalat" sektörü olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, Türkiye genelinde açık iş oranı olan yüzde 1,5'in üzerinde kalan sektörler; "İmalat", "Bilgi ve iletişim" ve "Diğer hizmet faaliyetleri" sektörleri olmuştur.

2020 yılında en düşük açık iş oranına sahip sektör olan "Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor" sektörü bu yıl da 10+ istihdamlı işyerlerinde açık iş oranı en düşük olan sektör olmuştur. Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor sektörünü sırasıyla "Elektrik, gaz, buhar, iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" ile "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörleri takip etmektedir.

2020 yılına göre 10+ istihdamlı işyerlerinde sektörlerin çoğunda açık iş oranında artma görülmektedir. En fazla artış 0,7 puan ile "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektöründe iken "İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri" sektöründe 0,4 puanlık ve "Eğitim" sektöründe ise 0,3 puanlık bir artış gerçekleşmiştir.

Grafik 13: İşyeri Büyüklüğüne Göre Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

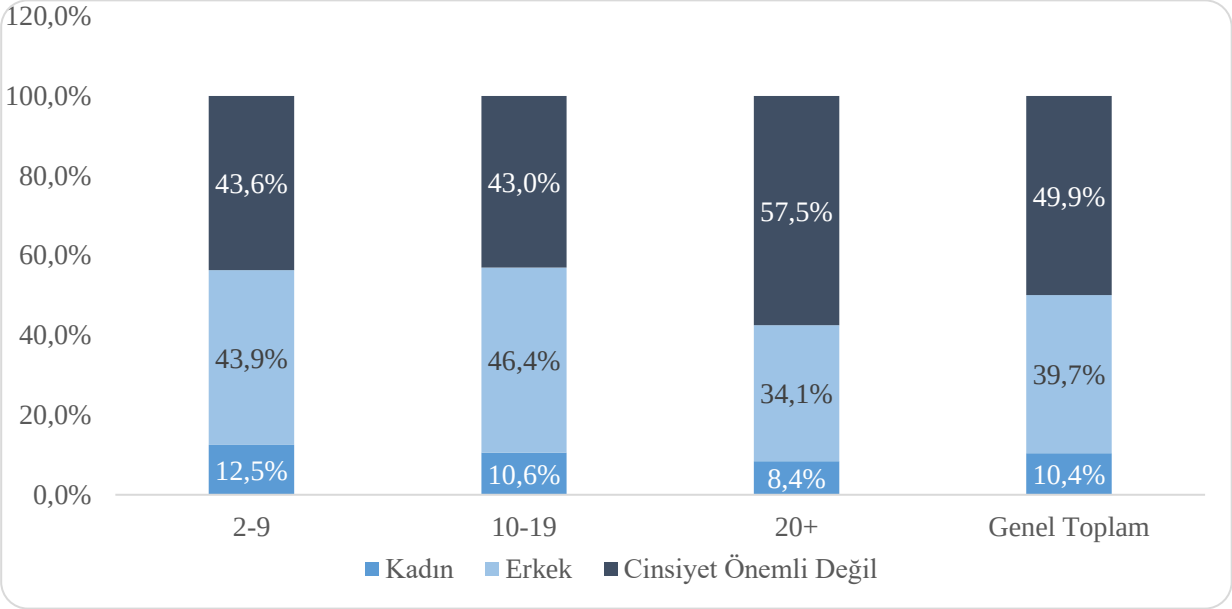

Kaynak: İPA 2021

Açık işlerde talep edilen cinsiyet tercihi bilgisi işgücü piyasasının talep yapısına ilişkin önemli bir veri sunmaktadır.

Türkiye genelinde 72 bin 493 işyerinden toplam 231 bin 903 kişilik açık iş derlenmiştir. Bunların yüzde 39,7'sinde sadece erkek işgücü talebinin olduğu görülmektedir. Açık işlerde cinsiyet farketmez seçeneğinin yüzde 50 oranının üzerinde tercih edilmesi işgücü piyasasında cinsiyet farklılaştırılmasının kaldırılması açısından önemli bir orandır.

Türkiye geneli işyerlerinden alınan açık işlerin cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde 10–19 istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde kadın işgücünü istihdam etme eğiliminin, Türkiye ortalamasına göre daha yüksek olduğu tespiti önemlidir. Araştırma kapsamındaki işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 10,4'ünde sadece kadın işgücünü istihdam etme eğilimi göze çarpmaktadır.

Tablo 12: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi (%)

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum	35,5%	35,4%	28,5%	32,0%
Genel Lise	29,9%	15,9%	21,1%	20,0%
Lise Altı	12,8%	20,9%	15,9%	17,5%
Lisans	7,9%	4,1%	19,2%	12,1%
Meslek Lisesi	6,8%	19,6%	5,5%	11,3%
Meslek Yüksekokulu	5,4%	2,0%	7,5%	5,1%
Çıraklık	1,6%	2,0%	1,6%	1,8%
Lisansüstü	0,1%	0,0%	0,6%	0,3%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2021

Tablo 12'de ise araştırma kapsamındaki işyerlerinden alınan 231 bin 903 kişilik açık işin talep edilen eğitim düzeylerine göre dağılımına yer verilmektedir. Açık işlerde talep edilen tüm cinsiyet grupları içerisinde en fazla talep edilen eğitim düzeyi "herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum" olmuştur. Bir diğer ifadeyle açık işlerde yüzde 32 oranında açık iş pozisyonlarında özellikle bir eğitim düzeyi aranmamakta ve bu da işverenlerin işgücü ararken eğitimden ziyade ihtiyacı olan işgücünün işi yapabilecek nitelikte olmasına dikkat ettiği anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yapılacak iş ile eğitim düzeyi arasında bağlantının düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Talep edilen eğitim düzeyinde ikinci sırada yüzde 20 ile "Genel Lise" gelmektedir. Akabinde ise yüzde 17,5 ile "Lise Altı" eğitim seviyesi bulunmaktadır. Lisansüstü eğitim düzeyi talebinin ise yüzde 0,3 ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

İşverenlerin açık iş taleplerini cinsiyet ve eğitim düzeyi birlikte değerlendirilerek incelendiğinde ise şu sonuçlar göze çarpmaktadır;

Sadece kadın ya da erkek işgücünü istihdam etme eğiliminde olan işverenler eğitim tercihlerini belirtirken en fazla "Herhangi Bir Eğitim Düzeyini Aramıyorum" seçeneğini tercih etmişlerdir. İşgücü talebinde özellikle bir cinsiyet önemli değil şıkkını işaretleyenler de en çok "Herhangi Bir Eğitim Düzeyini Aramıyorum" eğitim düzeyini seçmişlerdir.

Açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunmayanların en yüksek oranda seçtikleri ikinci tercih ise "Genel Lise" olmuştur. Söz konusu eğitim düzeyini en çok tercih edenler arasında kadın işgücü talebinde bulunanlar olduğu tespiti de burada ayrıca önemlidir. Açık işlerinde kadın işgücü istihdamı tercihinde olan işverenler bu açık işlerin yüzde 29,9'unda genel lise eğitim düzeyi talebinde bulunmuşlardır. Bu oran erkeklerde yüzde 15,9 olarak tespit edilmiştir.

"Herhangi Bir Eğitim Düzeyi Aramıyorum" tercihinden sonra belirli bir eğitim düzeyi olarak tercih edilen en fazla oran kadınlarda yüzde 29,9 ile "Genel Lise" seviyesinde gerçekleşmiştir. Erkeklerde ise yüzde 20,9 ile "Lise Altı" olarak tespit edilmiştir. Söz konusu oranlarda bir önceki yıla göre anlamlı farklılaşmalar görülmektedir. Genel olarak açık işlerde talep edilen eğitim düzeylerinden "Genel Lise" ve "Herhangi Bir Eğitim Düzeyi Aramıyorum" eğitim düzeyi talebinin azaldığı, diğer bütün eğim düzeylerinde ise talebin arttığı görülmektedir. Bir önceki yıl 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde genel lise düzeyi yüzde 28,2 seviyesinde iken bu yıl 5,4 puanla önemli ölçüde azalış göstermiştir. Herhangi Bir Eğitim Düzeyi Aramıyorum eğitim düzeyi ise bir önceki yıl yüzde 30,7 iken 5,3 puan azalışla yüzde 25,4'e düşmüştür.

Kadın işgücü istihdam tercihinde erkeklere nazaran daha fazla oranda genel lise, meslek yüksekokulu, lisans ve lisansüstü eğitim düzeylerinin daha fazla oranda tercih edilmesi, işgücü piyasasında kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılma ve istihdam oranlarındaki artışını da desteklemektedir. Sadece kadın işgücü talep edilen açık işler sadece erkek işgücü talep edilen mesleklere göre daha fazla eğitim istenmektedir. Zira kadın işgücü tercihlerinde yüzde 7,9 oranında lisans mezunu talep edilirken, bu oran erkeklerde yüzde 4,1'dir. Genel olarak bakıldığında nitelikli kadın istihdam etmek isteyen işveren sayısının artış gösterdiği görülmektedir.

Lisans ve lisans üstü mezunlarına en yüksek oranda talep cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerdedir. Bu durum bize eğitim seviyesi yüksek işgücü arandığında cinsiyet farklılaşması minimum düzeye indiğini göstermektedir. Eğitim düzeyi yüksek işgücü ihtiyacı işgücü piyasasındaki cinsiyet farklılaştırmasını ortadan kaldırmaktadır.

Grafik 14: Açık İşlerde Talep Edilen Beceriler

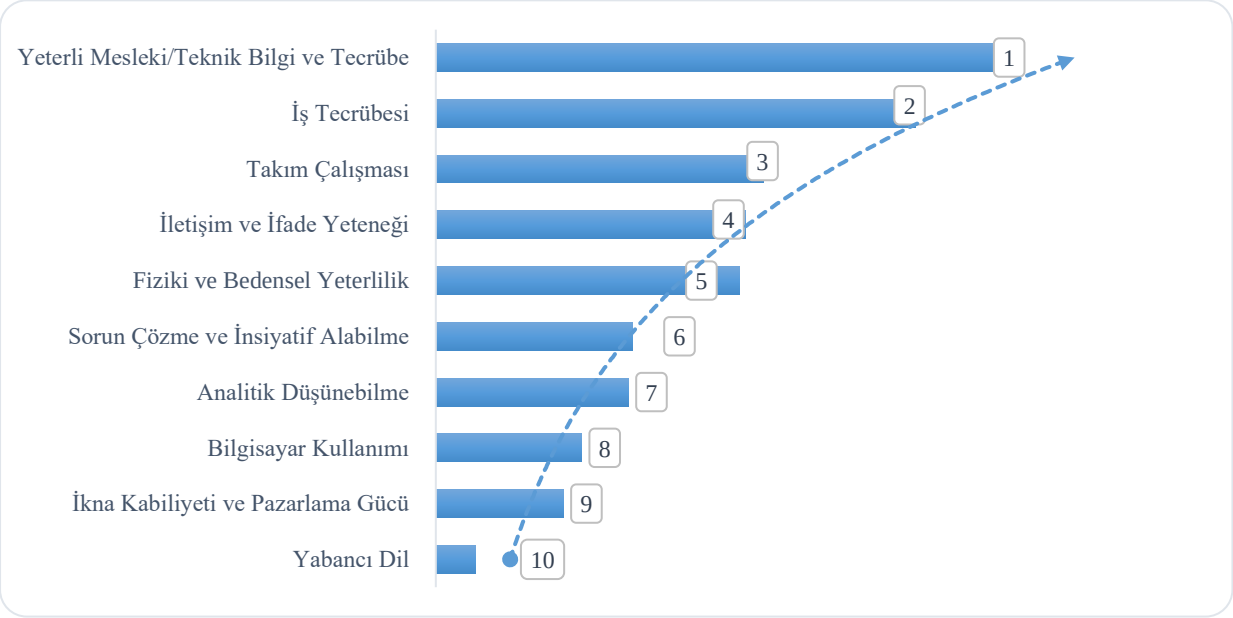

Kaynak: İPA 2021

Açık iş olan mesleklerde aranan beceriler işyeri büyüklüğüne göre incelendiğinde tüm büyüklüklerde en fazla "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" nin ilk sırada olduğu görülmektedir. Sıralamada yer alan ilk becerinin bir önceki yılla aynı olduğu görülmektedir. İş tecrübesinin ayrıca sorulması ve buna rağmen işverenlerce en çok tercih edilen 2. beceri olması da piyasada deneyimin ne denli önemli olduğunu anlatmaktadır.

İşyeri büyüklüklerine göre 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri ile araştırma kapsamında yer alan tüm işyerlerinin açık işlerde talep edilen becerilerinde büyük ölçüde benzerlik görülmektedir. Öyle ki ilk beş beceri aynıdır. Ancak 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde beceri tercihlerinde farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Söz konusu işyerlerinde ilk üç sırada sırasıyla "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe", "İş Tecrübesi" ve "İletişim ve İfade Yeteneği" istenmektedir. "Bilgisayar kullanımı" 20+ istihdamlı işyerlerinde 8. Sırada iken 2-9 istihdamlı işyerlerinde ise 9. Sırada yer almaktadır. "Yabancı dil" becerisi ise bütün işyeri büyüklüklerinde en son talep edilen beceri olmuştur.

Grafik 15: Yıllar İtibariyle Açık İşlerde İŞKUR'un Arama Kanalı Olarak Kullanılması (10+)

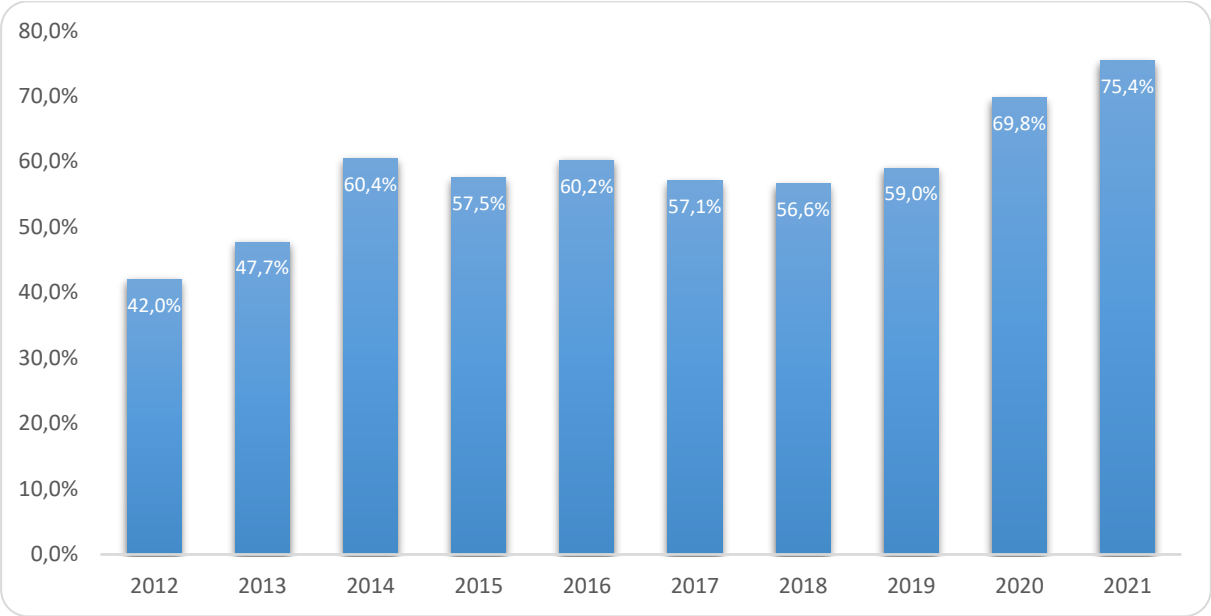

Kaynak: İPA 2012-2021

İŞKUR, son yıllarda işverenlere yönelik uyguladığı politika ve teşviklerle beraber büyük firmaların ilgisini çekmekte ve işverenlerin beraber çalışmak isteyecekleri önemli bir ortağa dönüşmektedir. Zira daha önceki yıllarda yapılan İşgücü Piyasası Araştırmaları neticesinde ortaya çıkan veriler de bu yargıyı destekler niteliktedir. 2012 yılı ve sonrasında yapılan saha araştırmalarında 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden toplanan bilgiler ışığında İŞKUR'un yıllar itibariyle artan bir seyirle işverenler tarafından açık işlerini karşılamada tercih edildiği tespit edilmiştir.

2012 yılından itibaren işverenlerle yüz yüze görüşerek gerçekleştirilmeye devam eden bu araştırmada işverenlerin yüzde 42 düzeyinden yüzde 75 oranına yükselen bir seyirle açık işlerinde arama kanalı olarak İŞKUR'u tercih ettiği göze çarpmaktadır. Özellikle 2021 yılında

kazanılan ivme rekor seviyede olup araştırmaya katılan 10+ işverenlerin açık işlerini yüzde 75,4 oranında İŞKUR aracılığıyla aradıklarını göstermektedir.

Grafik 16: Yıllar İtibariyle Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı (10+ %)

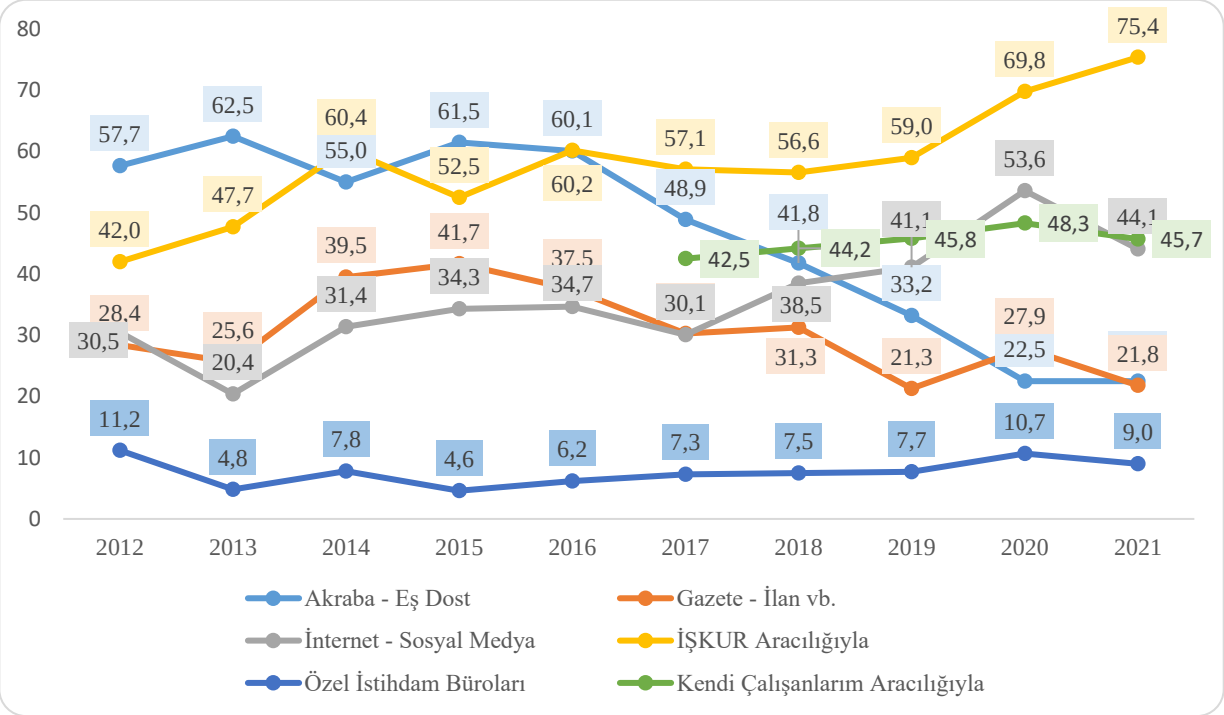

Kaynak: İPA 2021

İşverenler açık işlerini çeşitli kanallar vasıtasıyla duyurmakta ve bu kanallarla talep ettikleri işgücünü istihdam etme yoluna gitmektedir. Araştırma kapsamındaki 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinden açık işlerde hangi arama kanallarını tercih ettikleri incelendiğinde; en yüksek oranda (yüzde 75,4) kullanılan arama kanalının "İŞKUR Aracılığıyla" olduğu tespit edilmiştir. Açık işlerin arama kanalında ikinci sırayı ise yüzde 45,7 ile "Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla" arama kanalının aldığı görülmektedir.

Açık işlerde üçüncü sıradaki arama kanalı yüzde 44,1 ile "İnternet-Sosyal Medya" dır. Geçen yıl sıralamada ikinci sırada yer alan internet-sosyal medya arama kanalının bu yıl 9,5 puan azalışla bir sıra düşerek üçüncü sırada arama kanalı olarak kullanıldığı görülmektedir. Kendi aracılığı ile açık işlerini arayan işverenlerin oranının genel olarak artış eğiliminde olduğu görülse de, önceki yıla göre 2,6 puan azaldığı anlaşılmaktadır. Bu arama kanalı son 5 yıldır araştırma kapsamında işverenlere yöneltilmektedir. Dördüncü sırada yüzde 22,5 ile "Akraba-Eş Dost" arama kanalı gelmektedir. Bunu beşinci sırada ise yüzde 21,8 ile "Gazete-İlan vb." arama kanalı takip etmektedir. Son sıradaki arama kanalı ise yüzde 9,0 ile "Özel İstihdam Büroları" olduğu görülmektedir. Söz konusu arama kanalı 2021 yılında 1,7 puan azalmıştır.

Tablo 13: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	İŞKUR Aracılığıyla	İnternet - Sosyal Medya	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Gazete - İlan vb.	Akraba - Eş Dost	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve taş ocakçılığı	72,1%	26,4%	64,4%	12,3%	41,8%	4,2%
İmalat	79,4%	35,4%	51,7%	30,5%	25,6%	4,6%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	71,7%	52,5%	54,2%	25,2%	14,7%	7,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	65,0%	30,7%	25,1%	19,7%	12,9%	14,2%
İnşaat	64,2%	31,3%	50,9%	6,5%	54,6%	1,8%
Toptan ve perakende ticaret	52,6%	40,6%	50,3%	12,5%	41,3%	10,2%
Ulaştırma ve depolama	65,1%	41,4%	45,0%	22,9%	21,9%	19,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	59,3%	56,5%	55,3%	13,0%	36,1%	8,5%
Bilgi ve iletişim	43,4%	64,5%	42,0%	18,5%	33,7%	16,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	34,1%	70,7%	34,9%	28,9%	29,0%	21,5%
Gayrimenkul faaliyetleri	31,8%	52,4%	47,1%	21,0%	23,0%	8,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	37,8%	57,5%	47,5%	14,6%	31,7%	24,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	67,8%	60,9%	51,1%	25,4%	15,5%	10,3%
Eğitim	58,2%	40,4%	50,9%	16,9%	34,5%	16,2%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	66,6%	51,0%	42,1%	40,4%	9,1%	7,1%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	29,8%	42,8%	72,6%	17,8%	30,0%	1,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	59,5%	54,1%	62,9%	26,2%	37,7%	1,3%
Genel Toplam	66,6%	42,2%	50,7%	23,1%	30,1%	8,2%

Kaynak: İPA 2021

Araştırma kapsamında yer alan 2 ve daha fazla istihdamlı işverenlerin açık işleri temin etmek için kullandıkları arama kanalları sıralamasında yüzde 66,6 ile ilk sırada İŞKUR yer almaktadır. İŞKUR'u yüzde 50,7 ile kendi çalışanlarım aracılığıyla arama kanalı takip etmekte iken üçüncü sırada yüzde 42,2 ile internet-sosyal medya yer almaktadır. Akraba-eş dost ile gazete-ilan arama kanallarının son sıralarda olduğu görülürken özel istihdam bürolarının son sırada yer alması dikkat çekmektedir.

Arama kanalları sektör özelinde değerlendirildiğinde ise 17 sektörün 11 tanesinde arama kanalı olarak ilk sırada İŞKUR tercih edildiği görülmektedir. Geriye kalan 4 tanesinde "İnternet-Sosyal Medya" arama kanalının en çok kullanılan araç olduğu, diğer 2 tanesinde ise "Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla" arama kanalının en çok kullanıldığı görülmektedir. Önceki yıllarda sektörler özelinde akraba- eş dost arama kanalı oldukça fazla kullanılırken bu yıl sadece "İnşaat" sektöründe 2. sırada kullanılan arama kanalı olarak karşımıza çıkmaktadır.

"Madencilik ve taş ocakçılığı", "İmalat" ve "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektörleri yüzde 70'in üzerinde oranla açık işlerini İŞKUR aracılığıyla aradıklarını belirtmişlerdir.

İmalat sektöründe yer alan işverenler ise yüzde 79,4 oranı ile rekor seviyede İŞKUR'u eleman temininde aracı olarak aldıklarını ifade etmişlerdir. "Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor" sektöründe İŞKUR'un arama kanalı olarak %30'ların altında tercih edilmesi dikkat çekici bir noktadır.

"Bilgi ve iletişim", "Finans ve sigorta faaliyetleri", "Gayrimenkul faaliyetleri" ve "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler" sektörlerinde ise internet-sosyal medya arama kanalının ilk sırada kullanıldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu sektörlerden "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektörü yüzde 70,7 ile en yüksek oranda internet-sosyal medya arama kanalını kullanan sektör olduğu anlaşılmaktadır. Bu sektörü yüzde 64,5 ile Bilgi ve iletişim ile yüzde 57,5 ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörleri takip etmektedir.

Buna ek olarak araştırma kapsamında kendi çalışanlarım aracılığıyla arama kanalını kullanarak açık işlerini en çok arayan sektör yüzde 72,6 ile "Kültür, sanat, eğlence, dinlence ve spor" sektörüdür. Bu sektörü yüzde 62,9 ile "Diğer hizmet faaliyetleri" sektörü en çok kullanan ikinci sektör olarak yer almaktadır.

Özel istihdam bürolarının her yıl olduğu gibi bu yıl da son sırada arama kanalı olarak kullanıldığı görülmektedir. Buna karşın sektörler arasında en yüksek oranda yüzde 24,6 ile "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler" sektöründe özel istihdam bürolarının açık işlerde

arama kanalı olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu sektörü yüzde 21,5 ile “Finans ve sigorta faaliyetleri” ile yüzde 19,0 ile “Ulaştırma ve depolama” sektörleri izlemektedir.

Grafik 17: Açık İşlerde Arama Kanalları Bakımından Birliktelik Analizi

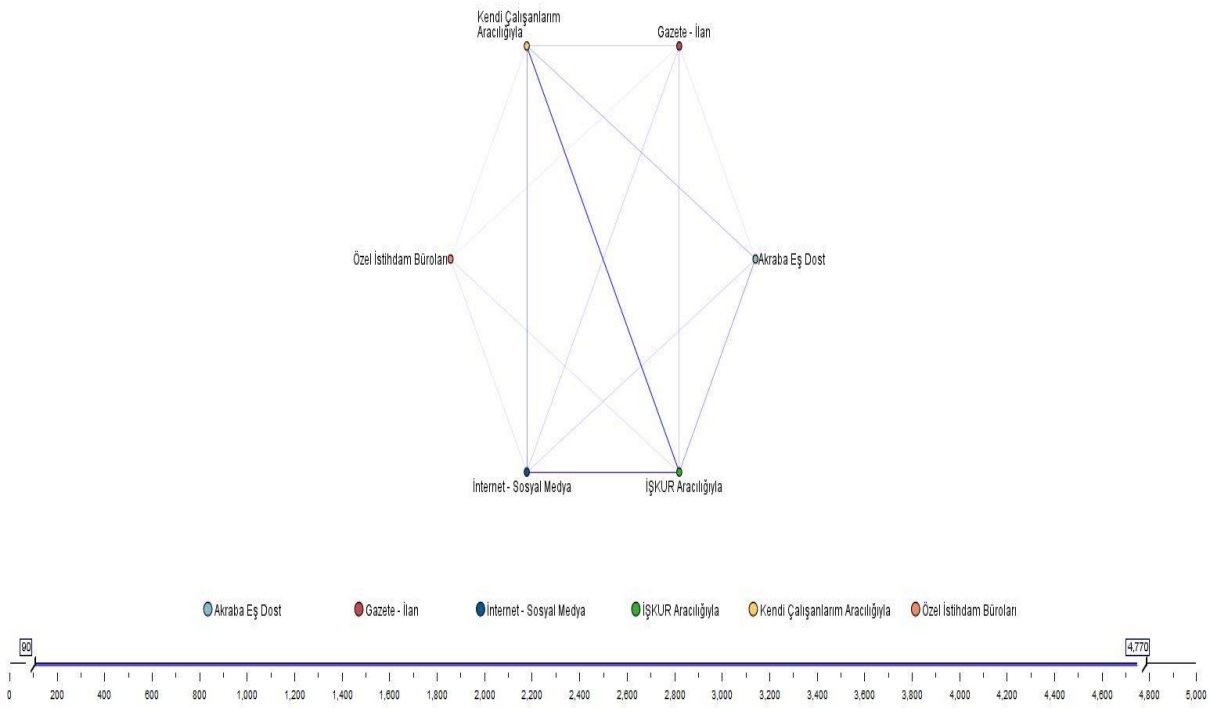

Kaynak: İPA 2021

Açık işlerde arama kanalları arasındaki birliktelik analizine bakıldığında en yüksek ilişkinin İŞKUR aracılığı ile kendi çalışanlarım aracılığıyla arama kanalları arasında olduğu görülmektedir. Açık işlerini İŞKUR aracılığı ile arayanların aynı zamanda en çok kendi elemanları aracılığıyla da açık işlerini aradıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 14: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerine Göre Arama Kanalları (%)

Eğitim Düzeyi/Arama Kanalı	İŞKUR aracılığıyla	İnternet-Sosyal Medya	Kendi çalışanları aracılığıyla	Gazete-İlan vb.	Akraba -Eş Dost	Özel İstihdam Büroları
Lise Altı	85,7%	30,4%	35,1%	17,7%	25,5%	5,1%
Çıraklık	70,2%	63,6%	70,3%	19,9%	23,9%	1,4%
Genel Lise	64,0%	47,3%	51,1%	18,0%	29,8%	10,6%
Meslek Lisesi	74,4%	51,7%	48,7%	18,4%	32,1%	7,0%
Meslek Yüksekokulu	56,7%	49,7%	48,5%	27,1%	31,0%	9,1%
Lisans	35,1%	73,5%	44,8%	19,0%	24,8%	23,1%
Lisansüstü	36,0%	63,0%	42,6%	43,7%	46,1%	42,3%
Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum	68,5%	27,8%	61,4%	31,8%	34,2%	3,2%
Genel Toplam	66,6%	42,2%	50,7%	23,1%	30,1%	8,2%

Kaynak: İPA 2021

Araştırma kapsamındaki 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde tespit edilen açık işler için talep edilen eğitim düzeyi bazında arama kanalları incelenecek olursa "Çıraklık", "Lisans" ve "Lisansüstü" mezunu talebi dışında diğer tüm eğitim seviyelerde "İŞKUR" arama kanalının diğerlerine nazaran daha fazla kullanıldığı görülmektedir. "Lise altı" eğitim seviyesi talep edilen açık işlerde İŞKUR un arama kanalı olarak kullanılması yüzde 85,7 ile ilk sırada yer almaktadır. Bu eğitim seviyesini yüzde 74,4 ile "Meslek Lisesi", yüzde 70,2 ile "Çıraklık" takip etmektedir. "Herhangi Bir Eğitim Düzeyi Aramıyorum" eğitim düzeyi ise yüzde 68,5 ile arama kanalı olarak dördüncü sırada en çok İŞKUR tercih edilen açık işler olduğu anlaşılmaktadır.

"Lisans" ve "Lisansüstü" eğitim seviyesi talep edilen açık işlerde ise ilk sırada "İnternet-Sosyal medya" arama kanalı kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu arama kanalını kullanan işverenlerin yüzde 73,5 ile en yüksek seviyede lisans mezunu talebinde bulundukları anlaşılmaktadır. Bunu çıraklık ve lisansüstü mezunu talepleri takip etmektedir. İnternet-sosyal medya" arama kanalının 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde üçüncü sırada yer alması dijitalleşen dünyanın işgücü piyasasına yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 15: Meslek Gruplarına Göre Açık İş ve İşsiz Dağılımı (%)

Meslek Grupları	Açık İş Dağılımı	İşsiz Dağılımı
Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar	25,2%	8,3%
Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar	23,6%	13,2%
Hizmet ve satış elemanları	14,2%	24,2%
Profesyonel meslek mensupları	10,1%	14,2%
Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları	9,3%	8,0%
Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar	8,4%	10,5%
Nitelik gerektirmeyen meslekler	7,7%	19,1%
Yöneticiler	1,0%	1,7%
Nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları	0,5%	0,9%
Toplam	100%	100%

Kaynak: İPA 2021– TÜİK Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi (2021 Yılı İkinci Çeyrek)

2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması'ndan elde edilen talep verileri ile benzer dönem sonuçlarını içeren Türkiye İstatistik Kurumu Hanehalkı İşgücü Anketi kapsamında derlenen arz verilerini karşılaştırıldığında ortaya şu tablo çıkmaktadır;

Talep verilerine göre açık işlerin en yoğun görüldüğü meslek grubu yüzde 25,2 ile "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubu olup buna karşın arz verilerine göre bu meslek grubunda iş arayanların dağılımı yüzde 8,3'te kalmıştır. İşsizlerin meslek grupları arasında en çok yüzde 24,2 ile "Hizmet ve satış elemanları" grubunda toplandıkları anlaşılmaktadır. Söz konusu meslek grubu ise talep araştırması sonucunda açık iş dağılımının sadece yüzde 14,2'de kaldığı anlaşılmaktadır.

İşsizlerin en yoğun olduğu ikinci sıradaki meslek grubu ise yüzde 19,1 ile "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" olup benzer şekilde bu meslek grubundaki talebin de az olduğu görülmektedir.

İş arayanların en yoğun olduğu meslek grupları sıralamasında 3. sırada ise "Profesyonel Meslek Mensupları" gelmekte olup bu meslek grubundaki işveren talebi ise dördüncü sıralarda yer almaktadır.

Açık işler ile iş arayan dağılımının diğer meslek gruplarına göre nispeten en yakın "Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları", "Profesyonel meslek mensupları", "Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar" ile "Yöneticiler" dir.

Açık iş talebinin yoğun, işsizliğin nispeten daha az olduğu meslek gruplarında nitelikli eleman yetiştirmeye; açık işin az, işsizliğin yoğun olduğu meslek gruplarına sahip bireylere ise yeni meslekler ve beceriler kazandırılarak arz ve talep uyumsuzluğunun önüne geçilebileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 16: Açık İş Olan Meslekler ve Bu Mesleklerden İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Meslekler	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	İş Tecrübesi	Takım Çalışması	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	İletişim ve İfade Yeteneği	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Analitik Düşünebilme	İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	Bilgisayar Kullanımı	Yabancı Dil
Makineci (Dikiş)	1	2	4	3	6	5	7	8	-	-
Konfeksiyon İşçisi	1	3	2	4	6	5	7	10	8	9
Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı	2	1	4	3	7	5	6	-	8	-
Satış Danışmanı	8	7	3	6	1	5	9	2	4	10
Temizlik Görevlisi	5	4	1	3	2	7	6	8	-	-
Garson (Servis Elemanı)	4	3	1	5	2	8	9	6	-	7
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	9	8	3	-	1	6	5	2	4	7
Kompleci (Dokuma Hazır Giyim Ve Ev Tekstili)	3	1	2	5	-	-	4	-	-	-
Kalite Kontrolcü	1	2	4	3	7	5	6	8	9	-
Yazılım Mühendisi	1	2	8	9	7	4	3	-	5	6
CNC Torna Tezgahı Operatörü	1	2	4	7	8	5	6	9	3	-
Yazılım Geliştiricisi	1	8	5	-	4	3	2	-	6	7
Siber Güvenlik Uzmanı	2	3	-	-	-	5	4	-	1	-
Web Tasarımcısı	3	5	7	-	4	6	2	-	1	-
Mobil Yazılım Geliştirme Uzmanı	5	8	7	-	3	2	1	-	4	6
Genel Sıralama	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**

Kaynak: İPA 2021

Açık işlerde talep edilen beceriler incelenirken her mesleğin kendine özgü farklı beceriler gerektirdiği anlaşılmaktadır.

En fazla açık işi olan ilk 10 meslek ile bazı önemli meslekler incelendiğinde "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" 6 meslekte ilk sırada gereken beceri olarak seçilmiştir.

Buna ek olarak genel sıralamada 9. olarak neredeyse son sıralarda yer alan "Bilgisayar Kullanımı" becerisi, Siber Güvenlik Uzmanı ile Web Tasarımı mesleklerinde ilk sırada yer almıştır. Yine genel sıralamada 6. olarak son sıralarda yer alan "Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme" becerisi, Mobilyacı mesleğinde ilk sırada yer almıştır.

Mobil Yazılım Geliştirme Uzmanı mesleğinde ise diğerlerinden farklı olarak "Analitik Düşünebilme" becerisinin ilk sırada yer almasının bu meslek için söz konusu becerinin ne denli önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 17: Eğitim Durumuna Göre En Fazla Açık İş Olan Meslekler

Herhangi Bir Eğitim Seviyesi Aranmıyor	Lise ve Altı	Yükseköğretim
Makineci (Dikiş)	Kompleci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstil)	Yazılım Mühendisi
Gazaltı (Mig-Mag) Kaynakçısı	Temizlik Görevlisi	Bilgisayar Mühendisi
Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Muhasebe Meslek Elemanı
Kalite Kontrolcü	Satış Danışmanı	İnşaat Mühendisi
Düz Dikiş Makineci	Overlok Makinesi Operatörü (Overlokçu)	Pazarlama Müdürü
Kamyon Şoförü	Çelik Kaynakçısı	Makine Mühendisi
Mermer İşçisi	Makineci (Dikiş)	Yazılım Destek Uzmanı
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Metal Kaplamacı (Sıcak Daldırma)	Yazılım Geliştiricisi
Mobilyacı	Paketleme İşçisi	Ziraat Mühendisi
Turizm ve Otelcilik Elemanı	Üretim İmal İşçisi	Metalurji ve Malzeme Mühendisi

Kaynak: İPA 2021

Lise ve altı mezunları arasında en fazla talep edilen üç açık iş sırasıyla; “Kompleci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstil)”, “Temizlik Görevlisi” ve “Konfeksiyon İşçisi” meslekleridir.

Yükseköğretim mezunları arasında en fazla talep edilen üç açık iş sırasıyla; “Yazılım Mühendisi”, “Bilgisayar Mühendisi” ve “Muhasebe Meslek Elemanı” meslekleridir.

Açık işlerinde herhangi bir eğitim seviyesi aramayanlar arasında en fazla talep edilen üç açık iş sırasıyla; “Makineci (Dikiş)”, “Gazaltı (Mig-Mag) Kaynakçısı” ve “Konfeksiyon İşçisi” meslekleridir. Araştırma kapsamında piyasada 2.034 farklı meslekte açık iş bulunduğu görülmüştür.

20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde açık iş oranı en yüksek olan iller Bingöl, Ağrı, Muğla, Kırklareli’dir. Açık iş oranı en düşük illerimiz ise Elazığ, Bayburt ve Tunceli’dir.

Grafik 18: Açık İş Oranı İl Dağılımı (20+)

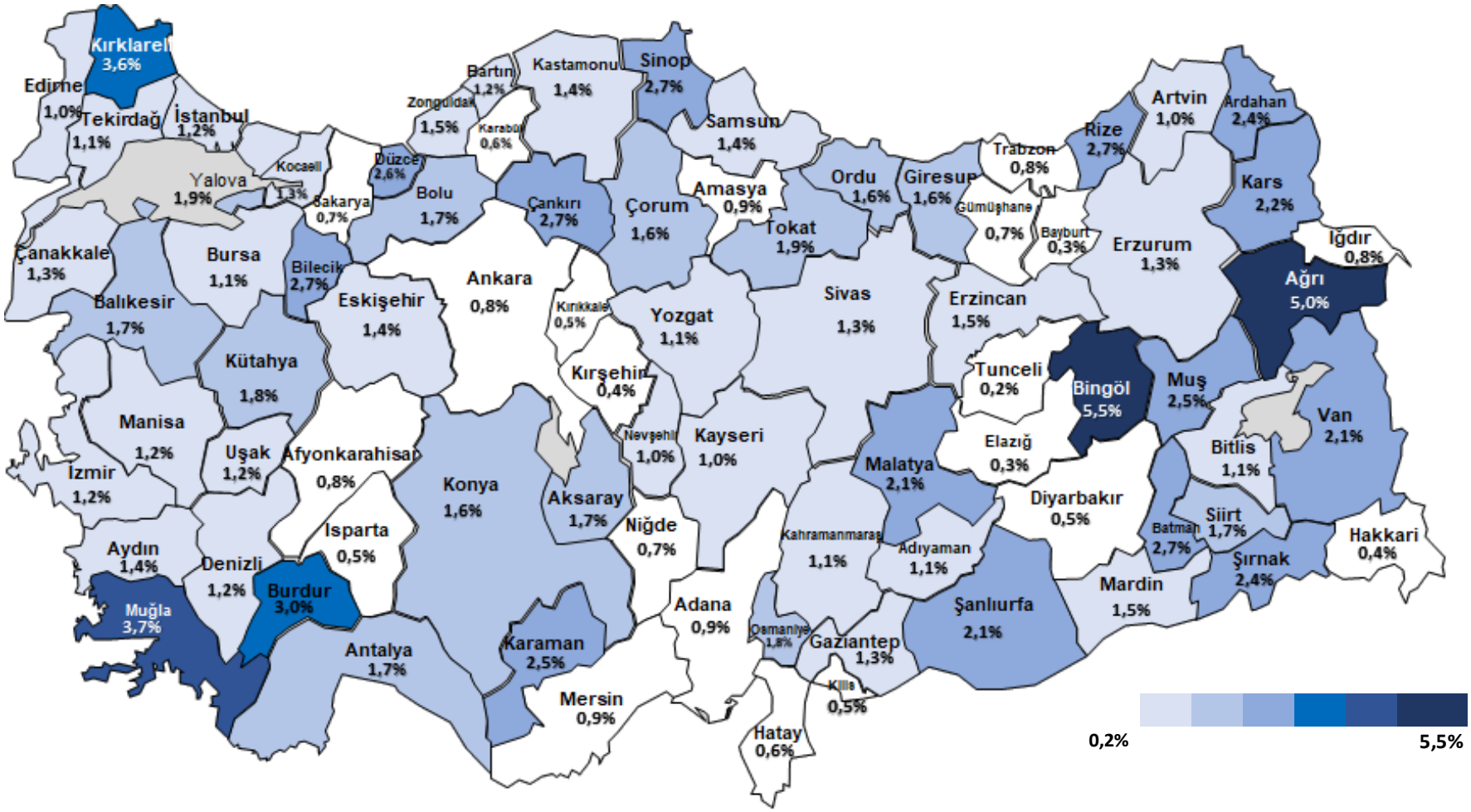

Kaynak: İPA 2021

4. ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektiği ve bunun nedenleri sorulmuştur. İşverenlerin istihdam ettikleri kişi ve işyerlerindeki açık pozisyon bilgisi kadar aradığı elemanları bulmada yaşadığı problem ve sıkıntılara ilişkin bilgi de çok önemlidir. Çalışan sayısı ve açık iş sayısı ile işverenlerin mevcut durumları tespit edilirken, temininde güçlük çekilen mesleklerin belirlenmesi ile işverenlerin karşılamakta zorlandığı meslekler ortaya koyulmaktadır. Temininde güçlük çekilen mesleklerin araştırma döneminde karşılanmış olmasının veya karşılanmamış olmasının çalışma açısından bir önemi bulunmamaktadır. Çalışma kapsamında elde edilmek istenen amaç işgücü piyasasında bulunmasında güçlük çekilen meslekleri ve nedenlerini tespit etmektir. Bu kapsamda raporun bu bölümde işverenlerin eleman temininde güçlük çektiği meslekler; sektör, meslek grupları düzeyinde incelenecektir.

Grafik 19: İşyeri Büyüklüğüne Göre Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

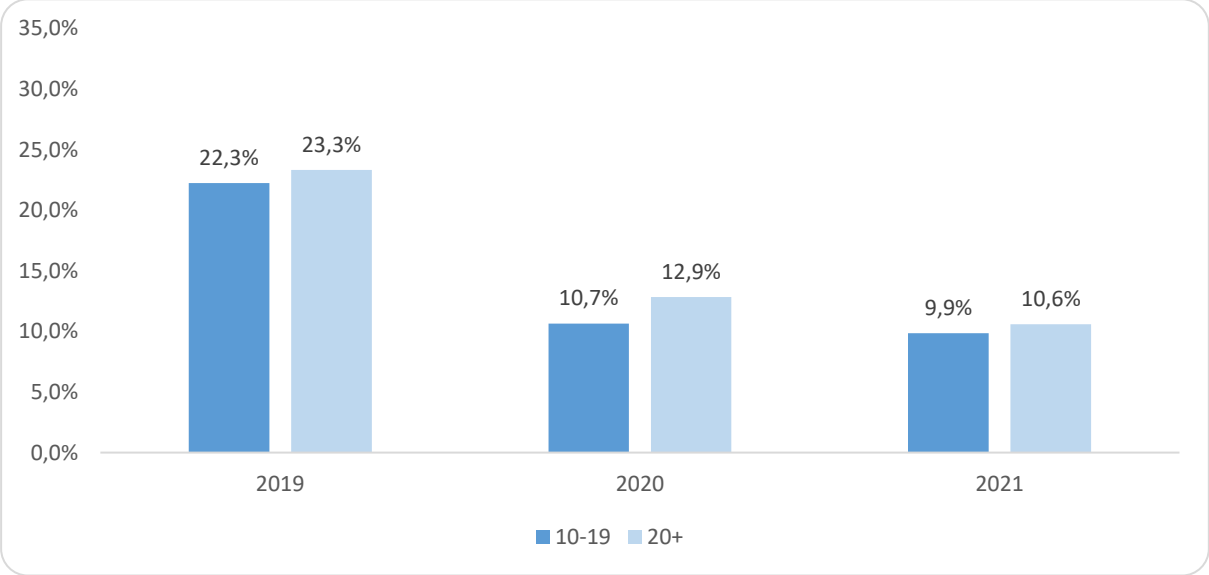

Kaynak: İPA 2021

Araştırma kapsamında işyerlerine yapılan ziyaretler sonucunda; 2-9 istihdamlı 53.035 işyeri için 115.603 pozisyonunda, 10-19 istihdamlı 9.398 işyeri için 25.913 pozisyonunda ve 20+ istihdamlı 8.793 işyeri için 50.105 pozisyonunda eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir.

Bununla birlikte, 2-9 istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı yüzde 4,3, 10-19 istihdamlı işyerlerinde 9,9 ve 20+ istihdamlı işyerlerinde ise yüzde 10,6 olarak gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan tüm işyerleri göz önünde bulundurulduğunda 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çektiğini bildiren işyeri oranı yüzde 5,1 olarak tespit edilmiştir. Eleman temininde güçlük çeken işyeri oranının yüksek olması işgücü piyasasının arz ve talep tarafları arasında bir uyumsuzluğun olduğunun işaretidir.

Yıllara göre temininde güçlük çeken işyeri oranının ciddi seviyede azaldığı anlaşılmaktadır. İşyeri büyüklüğü daha fazla olan işyerlerinde daha fazla oran da görülse de yıllara öre azalış büyüklük fark etmeksizin devam etmektedir. Bu durum piyasasının ihtiyacına uygun elemanları zaman içerisinde daha iyi planlandığını göstermektedir. Fakat 2021 verileri için bu durumu değerlendirirken mutlaka pandemi etkilerini de göz önünde bulundurmak gerekir.

Tablo 18: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektör	TGÇM Sayısı			
	2-9	10-19	20+	2+
İmalat	50.314	11.850	29.367	91.531
Toptan ve perakende ticaret	21.026	5.039	6.247	32.313
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	11.626	1.105	3.040	15.771
İnşaat	7.707	2.471	2.296	12.474
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	6.270	1.634	694	8.598
Ulaştırma ve depolama	2.950	1.081	1.705	5.736
Diğer hizmet faaliyetleri	4.180	379	328	4.887
Bilgi ve iletişim	3.542	263	907	4.712
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2.323	284	1.932	4.538
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.713	806	1.723	4.242
Eğitim	617	542	724	1.883
Gayrimenkul faaliyetleri	989	144	93	1.227
Madencilik ve taş ocakçılığı	490	152	417	1.059
Finans ve sigorta faaliyetleri	869	66	64	999
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	755	28	42	825
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme f.	168	49	264	481
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	65	19	261	346
Genel Toplam	**115.603**	**25.913**	**50.105**	**191.621**

Kaynak: İPA 2021

İşyeri ziyaretleri sonucunda toplam 191 bin 621 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. 2020 yılına göre 10+ istihdamlı işyerlerinde temininde güçlük çekilen kişi sayısı yüzde 22,6 oranında azalmıştır. 2020 yılına göre 10+ istihdamlı işyerlerinde 98 bin 185 kişilik bir TGÇM mevcut iken bu sayı 2021 yılında 76 bin 18 olarak gerçekleşmiştir. En fazla sayıda eleman temininde güçlük çeken sektörler "İmalat", "Toptan ve perakende ticaret" ile "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektörleridir.

Tablo 19: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Meslek Grupları	2-9	10-19	20+	2+
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	36.536	7.556	14.148	58.240
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	28.152	7.478	18.525	54.156
Profesyonel Meslek Mensupları	14.336	1.857	4.184	20.376
Hizmet ve Satış Elemanları	12.190	2.445	3.528	18.164
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	11.946	3.339	2.788	18.074
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	9.096	1.819	4.741	15.656
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2.750	1.149	1.871	5.769
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	397	226	122	745
Yöneticiler	200	43	198	441
Genel Toplam	**115.603**	**25.913**	**50.105**	**191.621**

Kaynak: İPA 2021

Meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunda yer almaktadır. Söz konusu meslek grubu toplam temininde güçlük çekilen kişi sayısı 58 bin 240 kişi olup toplam temininde güçlük çekilen kişi sayısının yüzde 30,4'üne tekabül etmektedir. İşyeri büyüklüğüne göre bakılacak olursa; 20+ çalışanı olan işyerlerinde temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 37'si "Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar" meslek grubunda yer almaktadır. 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde temininde güçlük çekilen kişi sayılarının yüzde 29,2'si "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunda bulunmaktadır. 2-9 arası çalışanı olan işyerlerinde temininde güçlük çekilen kişi sayılarının ise yüzde 31,6'sı "Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar" meslek grubunda bulunmaktadır. Nitelik gerektirmeyen mesleklerin ağırlığı ise yüzde 8,2'dir. Eleman temininde güçlük çekilen meslekler açık işlere göre daha fazla mesleki nitelik ve beceri gerektiren mesleklerdir.

Tablo 20: Eleman Temininde En Fazla Güçlük Çekilen Meslekler (%)

Meslekler	2+
Makineci (Dikiş)	8,3%
Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	3,0%
Model Makineci (Dokuma, Hazır Giyim ve Ev Tekstili)	2,2%
Garson (Servis Elemanı)	2,0%
Gazaltı (Mig-Mag) Kaynakçısı	1,8%
Bilgisayarlı Makine (Cnc Operatörü)	1,4%
Satış Danışmanı	1,4%
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	1,3%
Yazılım Mühendisi	1,3%
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	1,2%

Kaynak: İPA 2021

Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada "Makineci (Dikiş)" mesleği yer almaktadır. Bu mesleği "Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi" ve "Model Makineci (Dokuma, Hazır Giyim ve Ev Tekstili)" takip etmektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlarda ise temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında; "Makineci (Dikiş)", "Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi", "Model Makineci (Dokuma, Hazır Giyim ve Ev Tekstili)", "Garson (Servis Elemanı)", "Gazaltı (Mıg-Mag) Kaynakçısı", "Bilgisayarlı Makine (Cnc Operatörü)", "Satış Danışmanı", "Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller", "Yazılım Mühendisi", "Cnc Torna Tezgâhı Operatörü" bulunmaktadır.

İşverenlerin talep etmiş olduğu (açık iş) mesleklere baktığımızda ise "Makineci (Dikiş)", Konfeksiyon İşçisi", "Gazaltı (Mig- Mag) Kaynakçısı", "Satış Danışmanı", "Temizlik Görevlisi", "Garson (Servis Elemanı)", "Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi", "Kompleci (Dokuma Hazır Giyim ve Ev Tekstili)", "Kalite Kontrolcü", "Yazılım Mühendisi" gibi meslekler görülmektedir.

Açık işlerde talep edilen mesleklerle, temininde güçlük çekilen meslekler kısmi benzerlik göstermektedir.

Grafik 20: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı (%)

Kaynak: İPA 2021

Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada "gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" yer almaktadır. İkinci sırada ise "yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" gelmektedir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinde en düşük oranlar; "vardiyalı çalışma olması" ve "İşin belirli süreli/mevsimlik/geçici olması" nedenlerine aittir.

Temininde güçlük çekilme nedenleri arasında yer alan "Pandemi nedeniyle eleman bulmakta güçlük çekiyorum" nedeni, 2021 yılında araştırma kapsamına dâhil edilmiştir. Buna rağmen temininde güçlük çekme nedenleri arasında yüzde 42,6 gibi önemli bir orana sahip olmuştur. Bu durum, pandemi koşullarının işgücü piyasasındaki etkisini açıkça göstermektedir.

Tablo 21: Temininde Güçlük Çekilen Mesleklerin Güçlük Çekilme Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	İşin belirli süreli/mevsimlik/geçici olması	Talep edilen ücretin yüksek olması	Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması	Vardiyalı çalışma olması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Pandemi nedeniyle eleman bulmakta güçlük çekiyorum
Ahşap Mobilya İmalat Ustası	44,1%	21,5%	64,0%	19,1%	20,7%	38,8%	0,0%	**99,6%**	76,8%
Argon Kaynakçısı (Tıg Kaynakçısı)	88,9%	1,5%	**99,0%**	0,7%	48,3%	34,9%	0,5%	98,7%	61,0%
Aşçı	55,4%	6,0%	**95,0%**	1,3%	64,3%	0,2%	1,7%	94,5%	28,2%
Bilgisayarlı Makine (Cnc Operatörü)	56,0%	22,9%	**99,5%**	0,3%	45,2%	1,3%	2,1%	98,8%	68,9%
Bilgisayarlı Muhasebe Elemanı	96,7%	2,0%	**100,0%**	0,2%	34,0%	0,4%	0,2%	99,8%	35,2%
Eczacı	**99,1%**	1,0%	0,6%	98,5%	99,5%	0,0%	0,0%	0,6%	1,0%
Motosikletli Kurye	68,9%	28,3%	63,2%	6,2%	34,2%	34,7%	24,5%	39,8%	44,1%
Satış Danışmanı	38,2%	4,2%	**99,7%**	0,2%	4,2%	0,1%	18,5%	82,9%	55,3%
Tır-Çekici Şoförü	38,0%	49,1%	86,7%	4,2%	74,9%	3,1%	0,5%	**98,4%**	34,8%
Yazılım Mühendisi	65,9%	11,5%	**99,7%**	0,2%	47,1%	0,0%	0,2%	62,1%	42,6%

Kaynak: İPA 2021

Temininde güçlük çekildiği belirtilen meslekleri nedenlerine göre analiz ettiğimizde her mesleğin kendine özgü bir nedenle temininde güçlük çekildiği anlaşılmaktadır. Tablo 21'de seçili meslekler incelendiğinde mesleklerin çoğunluğunda "Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması" nedeni ön plandadır. Buna karşın Eczacı mesleğinde "Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması" nedeni ilk sırada çıkmıştır. Ayrıca Ahşap mobilya imalat ustası mesleğinde ise ilk sırada "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedeni ön plandadır. Buna ek olarak "Vardiyalı çalışma olması" nedeni, mesleklerin çoğunda yok denecek kadar az tercih edilmişken Motosikletli kurye mesleğinde yüzde 24,5 gibi ciddi oranda tercih edilmiştir.

Grafik 21:Bölgesel Temininde Güçlük Çekilen Meslekler (İBBS Düzey 1)(20+)

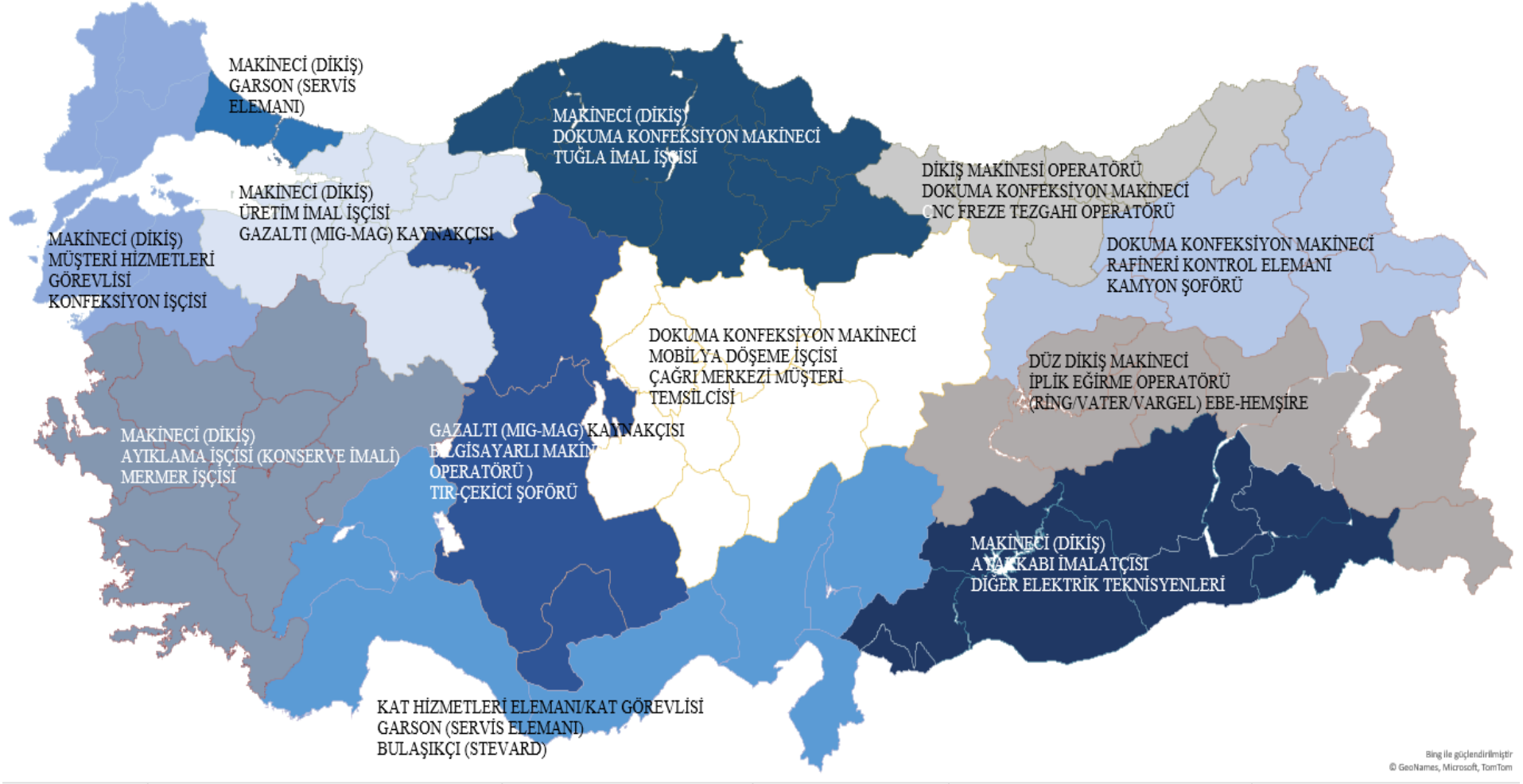

Kaynak: İPA 2021

5. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Çalışma kapsamında hangi mesleklerde ve hangi sektörlerde istihdamın nasıl değişeceğini tahmin etmek amaçlanmıştır. Bu bağlamda işverenlere bir yıl sonraki istihdam değişimlerini meslek düzeyinde tahmin etmeleri istenmiştir. Mevsimsel etkileri ortadan kaldırmak için araştırma dönemindeki beklentisi yerine işyerlerine tam bir yıl sonrası için öngörüsü sorulmuştur.

Türkiye genelinde araştırmanın yapıldığı döneme göre 30 Nisan 2022 tarihinde, istihdamın 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde yüzde 3,4 artacağı beklenmektedir. 10-19 arası istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranının yüzde 2,6 ve 20+ istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranının yüzde 2,1 olacağı tahmin edilmektedir. İşyeri büyüklüğü arttıkça istihdam artış beklentisi düşmektedir.

10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde 2018 yılında Türkiye geneli net istihdam artış oranı tahmini yüzde 6 tahmin edilmiş, 2019 yılında 4,2, 2020 için ise Türkiye geneli net istihdam artış oranı tahmini pandeminin de etkisi ile yüzde 2,2 olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılında da salgının etkisi halen devam etmekte olup söz konusu işyerlerindeki beklenen net istihdam değişim oranı önceki yılla aynı olup yüzde 2,2 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 22: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi (%)

Sektör	Net İstihdam Değişimi	NİDO (%)
Bilgi ve iletişim	15.544	6,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	41.093	4,4%
İmalat	169.840	3,9%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	27.018	3,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	3.641	3,7%
Toptan ve perakende ticaret	120.311	3,6%
İnşaat	39.881	3,1%
Finans ve sigorta faaliyetleri	5.387	3,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	7.513	2,9%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2.288	2,6%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	30.524	2,6%
Ulaştırma ve depolama	24.127	2,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	3.152	1,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	7.703	1,8%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1.264	1,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1.195	1,1%
Eğitim	3.657	1,0%
Genel Toplam	**504.140**	**3,4%**

Kaynak: İPA 2021

Tablo 22'de yer alan net istihdam değişim oranı, sektörde artış beklenen çalışan sayısının yine o sektördeki toplam çalışan sayısına bölünerek bulunmuştur.

Buna göre 30 Nisan 2022 tarihi itibariyle Türkiye geneli için 504 bin 140 kişilik (yüzde 3,4 net istihdam değişim oranı) istihdamda artış beklenmektedir. Diğer bir deyişle 100 kişilik istihdamı olan bir işyerinde 3 kişilik bir artış öngörülmektedir.

Sektörel bazda en çok artış yüzde 6,1 ile "Bilgi ve iletişim" sektörüdür. Bu sektörü sırasıyla; yüzde 4,4 ile "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri", yüzde 3,9 ile "İmalat" sektörleri izlemektedir. Kişi sayısı olarak artışlar incelendiğinde; 169 bin 840 kişi ile "İmalat" sektörü birinci sırada, 120 bin 311 kişi ile "Toptan ve perakende ticaret" sektörü ikinci sırada ve 41 bin 93 kişi ile "Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri" sektörü üçüncü sırada yer almaktadır. İlk iki sektördeki net istihdam artış beklentisi, toplamın neredeyse %58'ini oluşturmaktadır.

Tablo 23: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri(%)

Sektör	Fikrim Yok	Değişmeyecek	Artış	Azalış
Madencilik ve taş ocakçılığı	66,6%	21,3%	10,9%	1,2%
İmalat	63,2%	22,0%	13,3%	1,4%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	56,4%	38,1%	5,4%	0,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	68,6%	21,6%	8,4%	1,4%
İnşaat	72,4%	17,6%	8,2%	1,8%
Toptan ve perakende ticaret	64,4%	25,7%	8,3%	1,6%
Ulaştırma ve depolama	61,5%	33,0%	4,5%	0,9%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	67,6%	19,9%	10,3%	2,2%
Bilgi ve iletişim	62,4%	17,6%	19,1%	0,9%
Finans ve sigorta faaliyetleri	61,3%	30,4%	7,3%	0,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	67,8%	21,5%	9,3%	1,4%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	54,8%	31,5%	10,9%	2,9%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	68,1%	18,7%	9,7%	3,5%
Eğitim	65,6%	21,2%	11,3%	1,9%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	55,8%	30,9%	12,1%	1,2%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	62,8%	28,5%	6,0%	2,8%
Diğer hizmet	61,9%	27,1%	7,5%	3,6%
Genel Toplam	**63,9%**	**25,1%**	**9,2%**	**1,7%**

Kaynak: İPA 2021

Türkiye genelinde çalışma kapsamındaki firmaların yüzde 9,2'si işyerinde önümüzdeki bir yıl içerisinde istihdam artışı beklemektedir. Aynı şekilde yüzde 1,7'si ise önümüzdeki bir yıl içerisinde istihdam azalışı olacağını öngörmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu ise istihdamın seyri konusunda pandemi koşullarının da etkisi ile fikir beyan etmekte zorlanmışlardır. Öte yandan işverenlerin dörtte biri gibi anlamı büyüklükteki bir kısmı da istihdamın değişmeyeceği beyanında bulunmuşlardır. 2020 yılında olduğu gibi "Bilgi ve

iletişim", "İmalat" ve "Sağlık" sektörlerindeki istihdam artışı bekleyen işyeri oranları diğer sektörlere göre göreceli olarak daha yüksektir.

Tablo 24: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Makineci (Dikiş)	Kahvehane/Kıraathane İşletmecisi
Garson (Servis Elemanı)	Afiş Asıcısı
Üretim İmal İşçisi	Açık Hava Depo Görevlisi
Satış Danışmanı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)
Pazarlamacı	Endüstriyel Mutfak Ürünleri İmal İşçisi
Kozmetik Ürünleri Satış Elemanı	İş Güvenliği Uzmanı (Az Tehlikeli Sınıf-C)
İnşaat İşçisi	Tatlı Ustası (Baklava)
Temizlik Görevlisi	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim
Konfeksiyon İşçisi	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu

Kaynak: İPA 2021

Türkiye genelinde en fazla istihdam artış beklentisinin "Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Üretim İmal İşçisi, Satış Danışmanı, Pazarlamacı, Kozmetik Ürünleri Satış Elemanı, Beden İşçisi (İnşaat), Temizlik Görevlisi, Konfeksiyon İşçisi, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleklerinde olduğu görülmektedir.

Türkiye genelinde en fazla istihdam azalış beklentisinin "Kahvehane/Kıraathane İşletmecisi, Afiş Asıcısı, Açık Hava Depo Görevlisi, Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Makine İle), Endüstriyel Mutfak Ürünleri İmal İşçisi, İş Güvenliği Uzmanı (Az Tehlikeli Sınıf-C), Tatlı Ustası (Baklava), Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim, Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim, Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu" mesleklerinde olduğu görülmektedir.

20+ istihdamlı işyerlerinde net istihdam değişim oranı yüksek olan illerimiz Ağrı, Tokat ve Bitlis iken en düşük net istihdam değişim oranı Kırıkkale, Rize ve Bayburt illerine aittir. Buna ek olarak 56 ilimiz Türkiye ortalamasının (%2,1) üzerinde net istihdam değişim oranına sahiptir.

Grafik 22: İllere Göre Net İstihdam Değişimi (20+ İstihdamlı işyerleri)

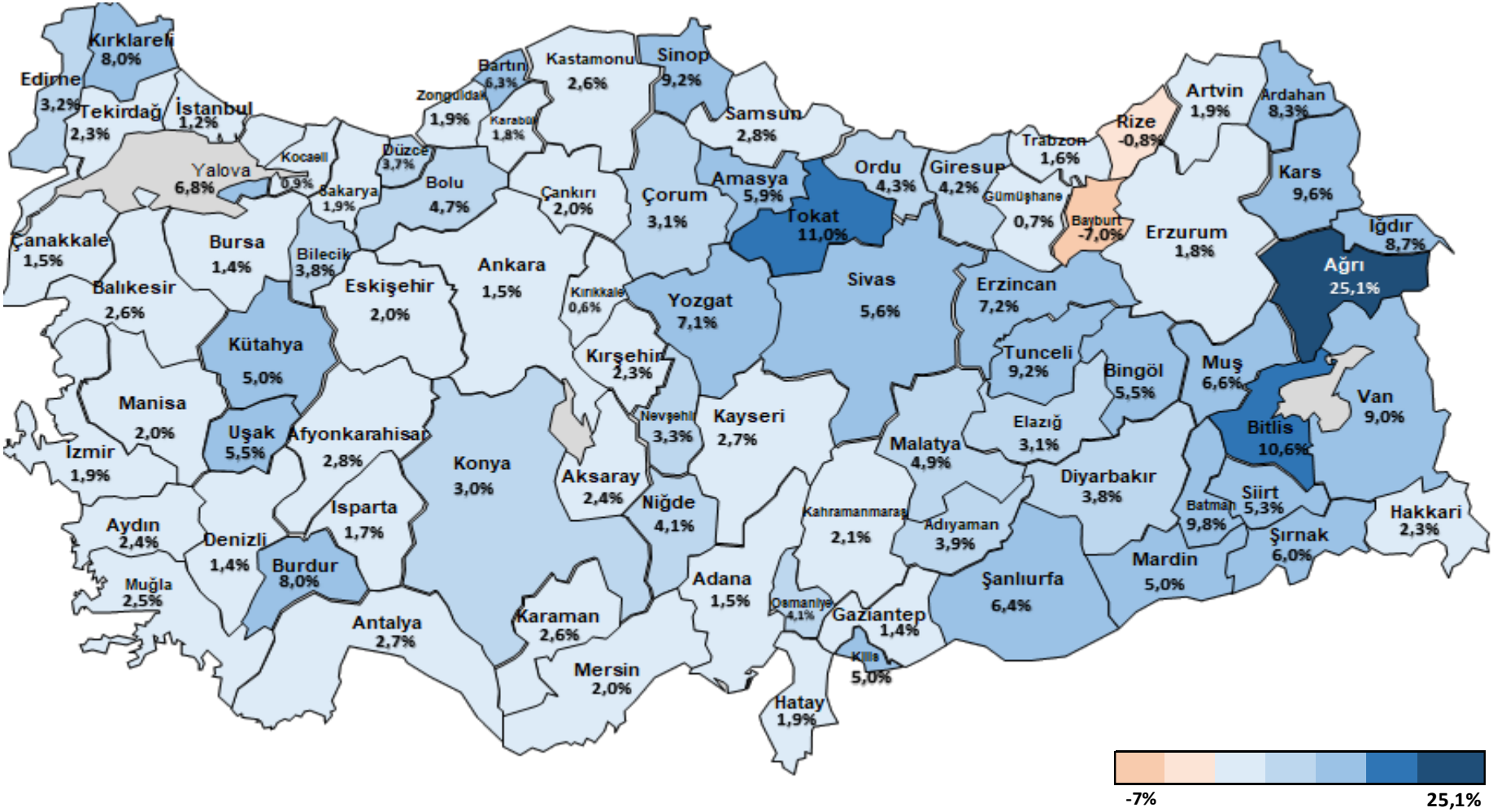

Kaynak: İPA 2021

6. İŞGÜCÜ PİYASASINA GÜNCEL BAKIŞ

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye işgücü piyasasına yönelik bazı güncel durumlara yer verilmektedir. İşgücü piyasasında yaşanan değişim ve gelişmelerin istihdama etkisi ile birlikte gelecek 10 yılda teknolojik değişim ve dönüşümle birlikte ortaya çıkacak meslekler, dünyada ve ülkemizde görülen pandeminin işgücü piyasasına etkisi gibi işgücü piyasasına ilişkin güncel durumlar bu bölümde incelenmektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında son 4 yıldır geleceğin işleri hakkında bilgi derlenmektedir. Değişen ve dönüşen işgücü piyasasının gelecekte hangi işlere ihtiyaç duyacağını tespit etmek, sektörlerin teknolojik gelişmelerden ne kadar etkileneceğini belirlemek üzere, işverenlere sorular yönlendirilmiştir. Bunlardan ilki "Gelecek 10 yıl içerisinde işgücü piyasasında yaşanan teknolojik değişim ya da dönüşümlerin sektörünüzdeki istihdama yansıması nasıl olacaktır?" sorusudur. Soruya ilişkin işverenlerin istihdamı arttıracağı, azaltacağı ya da değiştirmeyeceğine dair cevap vermesi istenmiştir.

Grafik 23: İşverenlerin İstihdam Beklentileri

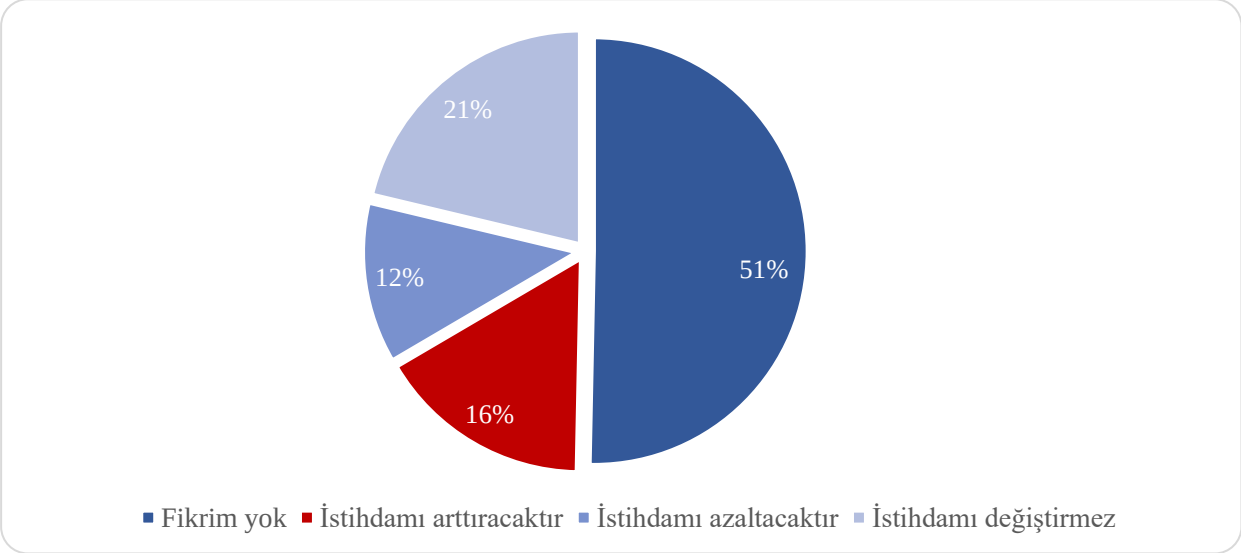

Kaynak: İPA 2021

Araştırmaya katılan işverenlerin büyük çoğunluğu istihdamın seyri konusunda pandemi koşullarının da etkisi ile fikir beyan etmekte zorlanmışlar, gelecek 10 yıl içerisinde işgücü piyasasında yaşanan değişim ya da dönüşümlerin sektörlerindeki istihdamın değişip değişmeyeceği hakkında fikir beyan etmemişlerdir. Söz konusu işverenlerin oranı yüzde 50 olarak gerçekleşmiştir. Buna karşın yüzde 16'sı istihdamın artacağını, yüzde 21'i ise değişmeyeceğini beyan etmişlerken yüzde 12'si ise istihdamın azalacağını ifade etmişlerdir.

Geleceğe dair öngörülerin işyeri büyüklüğüne göre de farklılaştığı anlaşılmaktadır. 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde geleceğe dair fikri olmayan işveren oranının 2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerine göre 4 puan azalarak yüzde 47'ye düştüğü görülmektedir. Benzer şekilde istihdamın artacağını belirten işverenlerin oranının da 8 puan daha fazla olduğu hesaplanmıştır. Buna göre 20 ve daha fazla istihdamlı işverenlerin yaklaşık dörtte biri istihdamın artacağı öngörüsünde bulunmuşlardır.

Tablo 25: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri (%)

Sektörler	Fikrim yok	İstihdamı arttıracaktır	İstihdamı azaltacaktır	İstihdamı değiştirmez
Bilgi ve iletişim	45,0%	29,0%	12,5%	13,5%
Eğitim	47,3%	21,7%	14,4%	16,7%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	41,9%	20,8%	15,7%	21,5%
İmalat	46,8%	19,6%	12,7%	20,8%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	45,5%	19,4%	9,3%	25,8%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	49,9%	18,8%	8,5%	22,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	51,4%	18,6%	11,2%	18,8%
Madencilik ve taş ocakçılığı	48,3%	18,5%	12,4%	20,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	52,9%	18,1%	9,8%	19,2%
Finans ve sigorta faaliyetleri	44,3%	17,2%	17,8%	20,7%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	52,9%	17,0%	11,7%	18,4%
İnşaat	54,6%	16,3%	12,2%	16,9%
Gayrimenkul faaliyetleri	58,5%	15,4%	10,7%	15,5%
Diğer hizmet faaliyetleri	56,1%	14,5%	6,6%	22,8%
Toptan ve perakende ticaret	49,9%	13,9%	13,2%	23,1%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	54,1%	13,6%	8,3%	23,9%
Ulaştırma ve depolama	55,0%	12,2%	10,4%	22,5%
Genel Toplam	50,3%	16,2%	12,2%	21,3%

Kaynak: İPA 2021

Sektörel olarak işveren beyanlarını incelediğimizde tüm sektörlerde ilk sırada işverenler herhangi bir öngörüde bulunamamışlardır. Buna ek olarak istihdamın artacağı yönündeki en yüksek oran Bilgi ve İletişim sektörüne aitken söz konusu sektörde araştırma kapsamında yer alan işverenlerin yüzde 29'u teknolojik gelişmelerin sektörlerindeki istihdamı arttıracağını belirtmişlerdir. Buna karşın Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe yer alan işverenlerin yüzde 17,8'i istihdamın gelecek on yıl içerisinde azalacağını belirtmişlerdir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründeki işverenlerin yüzde 25,8'i ise söz konusu gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceği öngörüsünde bulunmuşlardır.

Geleceğin Meslekleri

İşgücü Piyasası Araştırmaları kapsamında son 4 yıldır işverenlere geleceğin meslekleri kapsamında sorular yöneltilmektedir. İşverenlerin faaliyet gösterdikleri ekonomik sınıflandırmaya göre işverenlere bu yıl sorulan sorulardan biri de sektörde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündükleri mesleklerin neler olduğuna ilişkindir.

2 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde işverenlere "Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz (Geleceğin Meslekleri) meslekler nelerdir? Sorusu yöneltilmiş olup çıkan sonuçlar analiz edilmiştir. Bu kapsamda derlenen veriler metin analizi teknikleri ile analiz edilmiş, sektörel ve işyeri büyüklüklerine ilişkin metin haritaları elde edilmiştir. Söz konusu haritalarda yer alan meslekler işverenlerin en fazla belirttiği mesleklerdir. Haritaların ortasında yer alan büyük puntolu meslekler işverenlerin en çok ifade ettikleri meslekler iken dışa doğru yer alan nispeten daha küçük puntolu ifadelerse daha az belirtilen meslekleri belirtmektedir.

Bu kapsamda 2021 yılı İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre Dijital pazarlama, savunma sanayi, yenilenebilir enerji, yapay zeka, robotik kodlama ve yazılımı, elektrikli otomotiv teknolojisi, otomasyon, geri dönüşüm, genetik, veri analizi, online eğitim, web tasarım, iş zekası, yatırım danışmanlığı, kullanıcı deneyimi, veri güvenliği, tasarım, nano teknoloji ve lojistik alanlarının önümüzdeki dönemlerde daha fazla önem kazanacağı öngörülmektedir.

Grafik 24. Geleceğin Meslekleri

Kaynak: İPA 2021

Tablo 26: Geleceğin Meslekleri

3 D Yazıcı Mühendisi/Uzmanı	Çelik Yapı Mühendisliği	Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı	Mobil Uygulama Mühendisi	Sistem Analisti
5 G Mühendisliği	Dijital Dönüşüm Mühendisliği	Hemşire	Mobil Yazılım Uzmanlığı	Software Yazılım Programcısı
AGV (Otomatik Yönlendirilmiş Araçlar) Programcısı	Dijital İnsan Kaynakları Uzmanı	Hibrit Motor Teknolojisi	Mobilya Tasarımcısı	Solunum Terapisti
Akıl Oyunları Antrenörü	Dijital Oyun Tasarımcılığı	Hidrolik Mühendisliği	Moleküler Biyoloji ve Genetikçi	Sosyal Medya Uzmanı
Akıllı Şehir Uzmanı	Dijital Pazarlama Uzmanı	Hisse Senedi Analistliği	Nano Teknoloji Üretim Elemanı	Sürdürebilirlik Mühendisleri
Alternatif Enerji Mühendisi	Dijital Yayıncılık	Holografik İletişim Uzmanlığı	Nanoteknoloji Mühendisliği	Süreç Geliştirme Mühendisi/Uzmanı
Analiz Mühendisi	Dil Konuşma Terapisti	İklim Mühendisi	Network Mühendisi	Tamamlayıcı Tıp Uzmanı
Araçiçi Yazılım Uzmanı	Drone Pilotu	İnsan-Bilgisayar Etkileşimi (HCI) Tasarımcısı	Nükleer Biyoloji Mühendisi	Test Mühendisliği
Arama Motoru Optimizasyon Uzmanı	Ekolojik Çevre Mühendisi	İnsansız Hava Aracı Pilotu	Online Eğitmenler (İnternetten Eğitim)	Uçak Bakım Teknisyeni
Ar-ge Mühendisi	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	İnşaat Mühendisi	Online Hasta Danışmanlığı	Uçak Mühendisi
Atık Yönetimi Mühendisliği	Elektrikli Araç Tamir Ustası	İnternet Takip Elemanı	Organik Tarım Üreticisi	Uyum ve Risk Sorumlusu
Aviyonik (Hava Araçları) Mühendisliği	Elektrikli Otomotiv Çip Mühendisi	İOT Uzmanı	Otomasyon Mühendisi	Uzay Mühendisi
Backend Devoleper (Arka Yüz)	Elektronik Tasarım Mühendisi	İş Analisti	Özel Eğitim Öğretmenliği	Vergi Danışmanlığı
Bilgi Güvenliği Analisti	Endüstri Mühendisi	İş Geliştirme Uzmanı	Pil Teknolojisi Geliştiricisi	Veri Analiz Uzmanı
Bilgi Sistemleri Mimarı/Uzmanı	Endüstriyel Tasarımcı	İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanı	Planlama Mühendisi	Veri Madenciliği
Bilgisayar Mühendisliği	Enerji Sistemleri Mühendisi	İş Zekası Uzmanı	PLC Yazılım ve Otomasyon Mühendisliği	Veri Tabanı Mühendisliği
Bilgisayar Programcısı	Enerji Ticareti (Satış) Uzmanı	Kaynak Teknoloji Mühendisliği	Proje Yönetim Mühendisliği	Veri Tabanı Yöneticisi
Bilişim Hukuku Uzmanı	Enerji Verimlilik Uzmanı	Key Account Managment (Kilit Müşteri Yöneticisi)	Robot Kaynak Operatörü	Web Grafik Tasarım
Bilişim Teknolojileri Proje Yönetimi	Engelli Terapisti	Kişisel Marka Danışmanı	Robot Mühendisi	Web master
Bio Gaz Uzmanı	Ergoterapist	Kodlama Mühendisliği	Robot Programcısı	Yapay Zekâ Mühendisi/Uzmanı
Biomedikal Mühendisliği	E-Ticaret Uzmanı	Kök Hücre Araştırmacısı	Robot Tasarımcısı	Yapay Zekâ ve Robotlar ile İlgili Hukukçu
Biyoproses Mühendisleri	E-Ticaret Yazılımcıları	Kullanıcı Deneyimi Tasarımcısı	Robotik Kodlama	Yapı Denetim Mühendisi
Blockchain Yazılımcısı	Gayrimenkul Yatırım ve Değerleme Uzmanı	KVKK Uzmanı	Robotik Makine Mühendisliği	Yaşam Döngüsü Mühendisliği
Blok Zincir Uzmanı	Gemi Mühendisliği	Linux Sistem Yönetimi	Robotik Mekatronik	Yaşam Koçu
Bulut Bilişim Mimarı/Uzmanı	Genetik Mühendisi/Uzmanı	Lojistik Operasyon Uzmanı	Rüzgar Türbini Arıza/Bakım Teknikerliği	Yazılım Geliştirici
Büyük Veri (Big Data) Uzmanı	Girişimsel Radyoloji Uzmanı	Maden Mühendisi	Sanal (Kripto) Para Piyasası Danışmanı	Yazılım Mühendisi/Uzmanı
CNC Bohrwerk Tezgâhı Operatörü	Gömülü Sistem Mühendisliği	Makine Mühendisi	Sanal ve Artırılmış Gerçeklik Yazılım Mühendisi	Yazılım Test Edicisi
CRM Uzmanı (Müşteri İlişkileri Yönetimi Uzmanı)	Görselleştirme Uzmanı	Mekatronik Mühendisi	Sentetik Biyoloji Uzmanı	

Kaynak: İPA 2021

Güncel Gelişmeler

2020 yılında tüm dünyayı ve ülkemizi etkisi altına alan COVID-19 pandemisi etkileri 2021 yılında da hissedilmeye devam etmektedir. Önceki yıl olduğu gibi bu yıl da işgücü piyasasında tüm aktörlerin pandemiden etkilendiği bir yıl olmuştur. Bu kapsamda 2020 yılında işverenlere yöneltilen"COVID-19 döneminde işleriniz nasıl etkilendi?" sorusu bu yıl tekrar sorularak işgücü piyasasında işler üzerindeki pandemi etkisi anlaşılmaya çalışılmıştır.

Grafik 25: COVID-19' un İşveren Açısından Piyasaya Etkisi

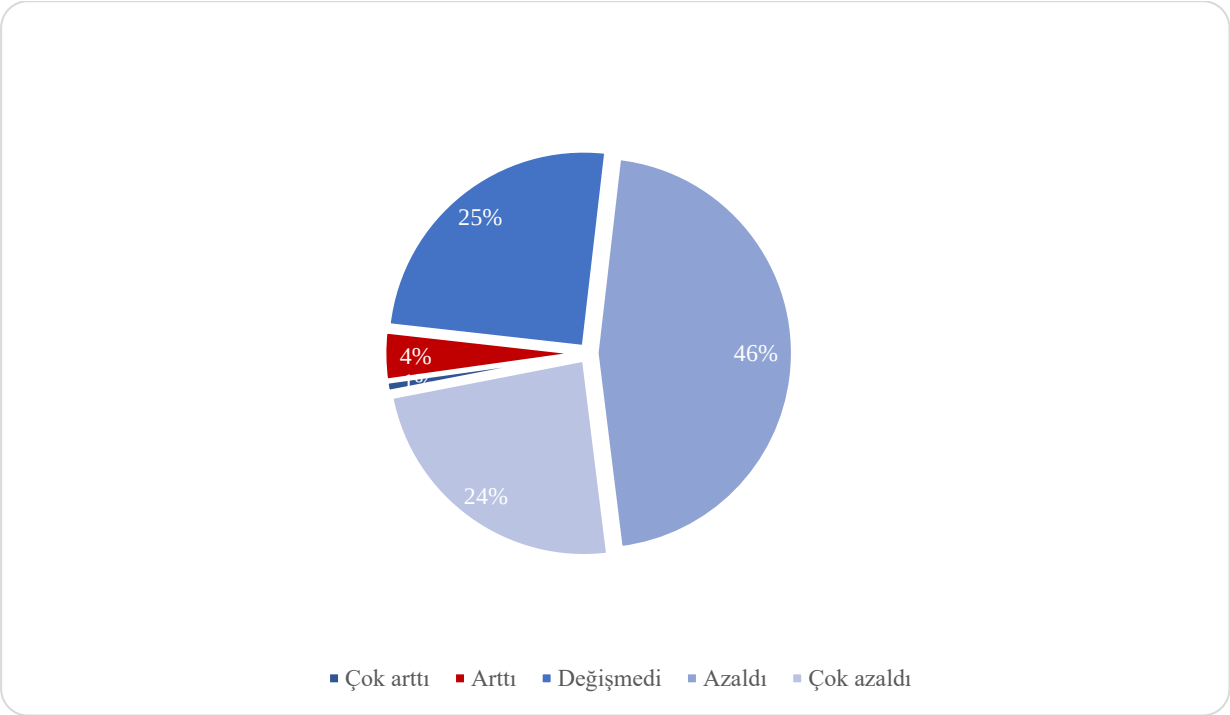

Kaynak: İPA 2021

Araştırma kapsamında yer alan işverenlerin yüzde 46'sı pandeminin işlerini azalttığını ifade etmişlerdir. Yüzde 24'ü ise çok azalttığını belirtmiştir. Bu nedenle yüzde 70 gibi yüksek oranda işverenlerin çoğunluğunun pandemiden olumsuz etkilendikleri anlaşılmaktadır. İşverenlerin yüzde 25'i ise pandemiden etkilenmediklerini ifade ederlerken buna karşın işlerinin arttığını ve hatta çok arttığını belirten işverenler de olmuştur. Ancak söz konusu işverenlerin toplam oranı sadece yüzde 5'te kalmıştır.

Grafik 26: Son 2 Yılda 10+ İşverenlerin COVID-19'dan Etkilenme Oranları

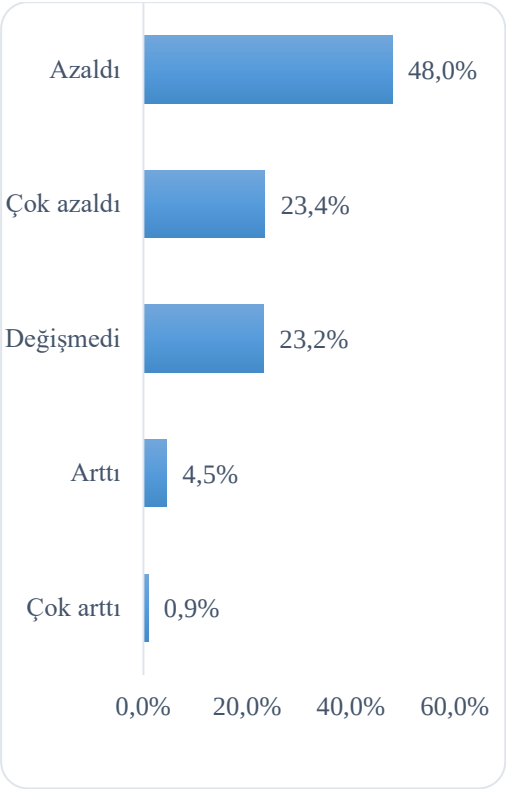

Kaynak: İPA 2020

Kaynak: İPA 2021

Grafik 26'da görüldüğü üzere 10 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinde son iki yıldır işlerde COVID-19 etkisi, benzer bir eğilim göstermektedir. Buna karşın işlerinin azaldığını ve çok azaldığını belirten işveren oranı 7,1 puan azalmış, arttı ve çok arttı diyen işverenlerin ise 2,5 puan artmıştır. Piyasanın yavaş da olsa iyileşmeye başladığı verilerden anlaşılmaktadır.

Tablo 27: Sektörlere Göre COVID-19'un İşveren Açısından İşgücü Piyasasına Etkisi

Sektörler	Çok arttı	Arttı	Değişmedi	Azaldı	Çok azaldı	Genel Toplam
Madencilik ve taş ocakçılığı	1,0%	2,9%	37,4%	41,5%	17,3%	100,0%
İmalat	1,2%	5,0%	26,7%	47,4%	19,8%	100,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,4%	1,3%	72,9%	22,0%	3,5%	100,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faal.	0,6%	3,3%	38,1%	43,6%	14,4%	100,0%
İnşaat	0,5%	1,5%	30,2%	47,8%	20,0%	100,0%
Toptan ve perakende ticaret	0,4%	4,9%	25,8%	48,3%	20,6%	100,0%
Ulaştırma ve depolama	0,6%	2,5%	26,7%	46,9%	23,3%	100,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,3%	1,2%	8,8%	42,5%	47,2%	100,0%
Bilgi ve iletişim	1,6%	6,2%	32,3%	40,9%	19,0%	100,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,1%	2,8%	29,1%	53,3%	14,7%	100,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,7%	1,5%	25,2%	48,1%	24,5%	100,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3,0%	8,8%	31,9%	39,1%	17,2%	100,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,8%	3,0%	21,5%	41,4%	33,2%	100,0%
Eğitim	0,1%	1,3%	11,0%	47,3%	40,3%	100,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	2,9%	5,0%	24,2%	51,5%	16,5%	100,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,5%	0,9%	16,2%	36,5%	45,9%	100,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	1,0%	1,2%	19,1%	41,4%	37,3%	100,0%

Kaynak: İPA 2021

Sektörlere göre pandeminin işler üzerine etkisine bakıldığında genel olarak sektörlerin işlerinin azaldığı yönünde yanıt verdikleri anlaşılmaktadır. Buna karşın "Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı" sektörünün yüksek oranda işlerinin değişmediği dikkat çeken bir husustur. Öte yandan işlerinin çok azaldığını ifade eden sektörlerden en yüksek oranda Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor olduğu görülmektedir. İşlerinin arttığını söyleyen sektörler arasında en fazla artış oranı ise "Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler" ile "Bilgi ve iletişim" sektörleri dikkat çekmektedir. İşlerinin çok arttığını belirten işyerlerinin arasında ise yine Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinin yer aldığı görülmektedir.

Grafik 27: İşverenlerinin Normalleşme Öngörüsü

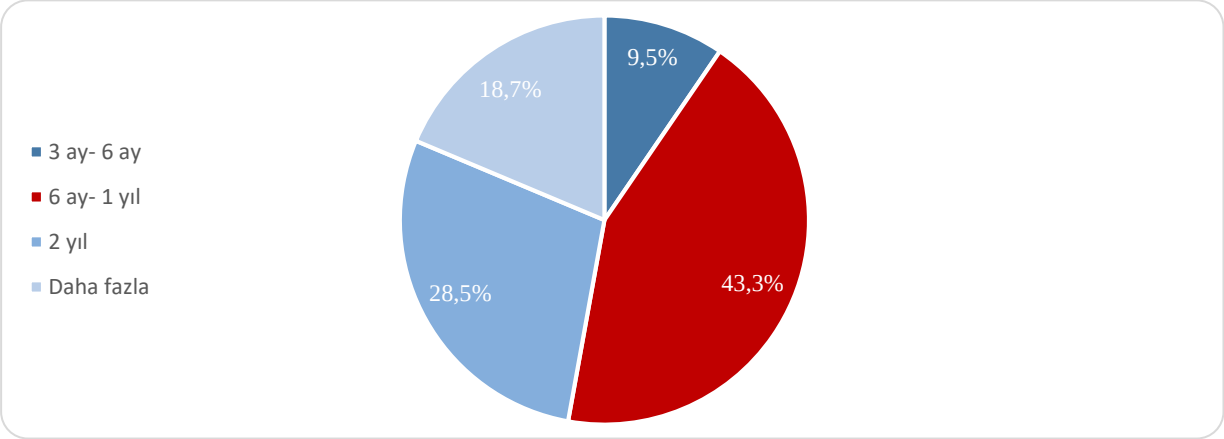

Kaynak: İPA 2021

Araştırma kapsamında COVID döneminde işlerinin azalacağını belirten işverenlere "Normalleşme sürecinde sektörünüzün ne kadar sürede pandemi öncesi döneme döneceği kanaatindesiniz?" sorusu yöneltilmiş, 3 ay ila 2 yıla kadar geniş perspektifte cevap vermeleri beklenmiştir. Bu kapsamda işverenlerin çoğunluğu 6 ay-1 yıla kadar pandemi öncesine dönebileceklerini ifade etmişlerdir. Söz konusu oran yüzde 43,3 olarak gerçekleşmiştir. Diğer bir deyişle her 10 işverenden 4'ü maksimum 1 yıl sonra normalleşebileceklerini öngörmüşlerdir.

Tablo 28: Sektörlere Göre İşverenlerinin Normalleşme Öngörüsü

Sektörler	3 ay-6 ay	6 ay-1 yıl	2 yıl	Daha fazla
Madencilik ve taş ocakçılığı	10,7%	44,7%	26,5%	18,1%
İmalat	8,6%	46,7%	29,0%	15,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	6,0%	46,9%	27,0%	20,1%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	15,2%	41,3%	21,7%	21,8%
İnşaat	6,8%	40,5%	31,8%	20,9%
Toptan ve perakende ticaret	11,0%	40,5%	28,2%	20,3%
Ulaştırma ve depolama	9,1%	46,4%	23,2%	21,3%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	10,0%	43,9%	29,5%	16,6%
Bilgi ve iletişim	7,3%	47,3%	29,6%	15,8%
Finans ve sigorta faaliyetleri	11,1%	42,3%	31,8%	14,8%
Gayrimenkul faaliyetleri	3,7%	45,7%	34,1%	16,5%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9,3%	39,0%	31,8%	19,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8,0%	45,9%	35,7%	10,4%
Eğitim	10,4%	47,3%	28,9%	13,4%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	10,8%	46,8%	28,1%	14,3%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	11,1%	43,8%	25,2%	19,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	9,1%	47,5%	25,1%	18,3%
Genel Toplam	9,5%	43,3%	28,5%	18,7%

Kaynak: İPA 2021

Tablo 28'de görüldüğü üzere tüm sektörlerde işyerlerinin yaklaşık olarak yarısının 6 ay ila 1 yıl arasında normalleşeceği öngörüsü bulunmaktadır. Bunun dışında daha kısa sürede 3 ay ila 6 ay arasında normalleşeceğini belirten işyerleri arasında en fazla oran yüzde 15,2 ile "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" sektörüne aittir. 2 yıldan önce normalleşme beklemeyen işyerlerinin en fazla oranda görüldüğü sektörler sırasıyla İdari ve destek hizmet faaliyetleri, "Gayrimenkul faaliyetleri", "İnşaat" ile "Finans ve sigorta faaliyetleri" sektörleridir. Son olarak bu süreden de daha fazla zamanda normalleşeceğini öngören sektörler arasında ise "Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri" ile "Ulaştırma ve depolama" sektörleri başı çekmektedirler.

KAYNAKÇA

SGK, 2021 Nisan Aylık Bülten Tablosu.

Türkiye İstatistik Kurumu Veri Tabanı.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2007.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2008.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2009.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2010.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2011.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2012.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2013.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2014.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2015.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2016.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2017.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2018.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2019.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu, 2020.